МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра європейської економіки і бізнесу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	Міжнародні економічні відносини
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність	292 «Міжнародні економічні відносини»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему **«Зовнішньоекономічна діяльність України у двосторонньому співробітництві з Польщею»**

здобувача Франщук Катерини Юріївни _____
(підпис)

Науковий керівник**:** к.е.н, проф. Лук'яненко Любов Іванівна

_____
(підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: д.е.н., проф. Федірко О.А.

_____
(підпис)

КИЇВ 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра європейської економіки і бізнесу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	Міжнародні економічні відносини
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	29 «Міжнародні відносини»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	292 «Міжнародні економічні відносини»

ПОГОДЖЕНО
Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми
Світлана ТКАЛЕНКО
(підпис) *(ініціали, прізвище)*
_____ 20___ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Олександр ФЕДІРКО
(підпис) *(ініціали, прізвище)*
_____ 20___ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти *Франщук Катерині Юріївні*
(прізвище, ім'я, по батькові)

Денної форми навчання
очної (денної), заочної, дистанційної

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему **«Зовнішньоекономічна діяльність України у двосторонньому співробітництві з Польщею»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від "_____" _____ 20___ р .№ _____

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах

План кваліфікаційної бакалаврської роботи	
Розділ 1	Теоретико-методологічні засади зовнішньоекономічної діяльності в системі двостороннього співробітництва
(назва розділу)	
Розділ 2	Аналіз сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності України у співробітництві з Республікою Польща
(назва розділу)	
Розділ 3	Напрями вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності України у двосторонньому співробітництві з Республікою Польща
(назва розділу)	

Об'єкт дослідження:	Зовнішньоекономічна діяльність України в системі двостороннього економічного співробітництва
Предмет дослідження:	Теоретико-методичні засади та практичні аспекти розви зовнішньоекономічних відносин України
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Аналіз стану, проблем і перспектив розвитку зовнішньоекономічної діяльності України у двосторонньому співробітництві з Республікою Польща та розробці практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності такої взаємодії в сучасних умовах

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Розкрити сутність форми та механізми зовнішньоекономічної діяльно держави, розглянути концепції та моделі міжнародного економічн співробітництва, а також нормативно-правове забезпечен зовнішньоекономічних відносин України та Польщі
У розділі 2	Показати динаміку та структуру торгівлі України та Польщі, а так інвестиційне та виробниче співробітництво між державами. Визначити осно форми та проблеми розвитку двосторонньої зовнішньоекономічної співпраці
У розділі 3	Розглянути та обгрунтувати перспективні напрямки розви зовнішньоекономічного співробітництва між Україною та Польщею повоєнний період. Розробити заходи щодо активізації зовнішньої торгівлі інвестиційної взаємодії і надати пропозиції по підвищенню ефективно двостороннього економічного співробітництва

Завдання підготував науковий керівник _____ Л. І. ЛУК'ЯНЕНКО

(підпис) *(ініціали, прізвище)*

«_____» _____ 20___ р.

Завдання одержав здобувач _____ К. Ю. ФРАНЩУК

(підпис) *(ініціали, прізвище)*

«_____» _____ 20___ р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 55 сторінок,18 таблиць, 6 рисунків, список використаних джерел з 80 найменувань, додатки.

Зовнішньоекономічна діяльність України у двосторонньому співробітництві з Польщею

Об'єктом дослідження є зовнішньоекономічна діяльність України в системі двостороннього економічного співробітництва

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичні аспекти розвитку зовнішньоекономічних відносин України

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – аналіз проблем, стану і майбутніх перспектив розвитку зовнішньоекономічної діяльності України у двосторонньому співробітництві з Польщею та розробці практичних рекомендацій з підвищення ефективності такої взаємодії в сьогоденні

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

– розкрити сутність, форми та механізми зовнішньоекономічної діяльності держави;

– дослідити концепції та моделі міжнародного економічного співробітництва;

– проаналізувати нормативно-правове забезпечення зовнішньоекономічних відносин України та Польщі;

– дослідити динаміку та структуру зовнішньої торгівлі між Україною та Польщею;

– проаналізувати інвестиційне та виробниче співробітництво України та Польщі;

– визначити основні фактори та проблеми розвитку двосторонньої зовнішньоекономічної співпраці;

– обґрунтувати перспективні напрями розвитку українсько-польського зовнішньоекономічного співробітництва у повоєнний період;

– розробити заходи щодо активізації зовнішньої торгівлі та інвестиційної взаємодії;

– сформулювати пропозиції щодо мінімізації ризиків та підвищення ефективності двостороннього економічного співробітництва.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованих у роботі рекомендацій у практичній діяльності з метою підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності України та розвитку українсько-польського економічного співробітництва.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи – 2026 рік.

Рік захисту роботи – 2026 рік.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, зовнішня торгівля, міжнародне економічне співробітництво, Україна, Польща, інвестиції, двосторонні відносини, економічна інтеграція.

Відгук

про кваліфікаційну бакалаврську роботу

здобувача факультету міжнародної економіки і менеджменту

освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»

Франщук К. Ю. *(прізвище, ініціали здобувача вищої освіти)*

На тему «Зовнішньоекономічна діяльність України у двосторонньому співробітництві з Польщею» *(назва теми)*

1. Актуальність теми: обумовлена зростаючою роллю зовнішньоекономічної діяльності в процес інтеграції України в європейський економічний простір, в умовах воєнного стану.

2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи: глибоко розкрита тема, дотримана логічна структура робота, опрацьовано широке коло літератури та статистичні дані двостороннього економічного співробітництва.

3. Наявність самостійних розробок автора: розроблено ряд таблиць, що характеризують основні форми міжнародної торгівлі в умовах глобалізації та її базові моралі, а також показана аналітика експорту зернових з України.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: проведений аналіз динаміки товарної структури зовнішньої торгівлі України з Польщею, показано інвестиційне та виробниче співробітництво та напрямки розвитку у повоєнний час

3. Недоліки роботи: Сумнівних зауважень по змісту, по стилістиці написання, по оформленню робота не має

Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи (0-50 балів): за змістом та оформленням робота відповідає нормативним вимогам, допускається до захисту перед ЕК. Змістовна частина дослідження оцінка – 48. П2 структура роботи, П3 базові моделі , П5 суттєвих недоліків КП1- 6,25% , КП2- 2,45%.

Науковий керівник *к.е.н., професор, Лук'яненко Любов Іванівна*

_____ _____

(підпис) *(прізвище, ініціали)*

"___"_____ 20__ р.

ЗМІСТ

ВСТУП..... 3
РОЗДІЛ 1 6
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ДВОСТОРОННЬОГО СПІВРОБІТНИЦТВА..... 6
1.1 Сутність, форми та механізми зовнішньоекономічної діяльності держави ... 6
1.2 Концепції та моделі міжнародного економічного співробітництва 8
1.3 Нормативно-правове забезпечення зовнішньоекономічних відносин України та Польщі..... 14
РОЗДІЛ 2 21
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ У СПІВРОБІТНИЦТВІ З РЕСПУБЛІКОЮ ПОЛЬЩА 21
2.1 Динаміка та структура зовнішньої торгівлі між Україною та Польщею 21
2.2 Інвестиційне та виробниче співробітництво України та Польщі 29
2.3 Фактори та проблеми розвитку двосторонньої зовнішньоекономічної співпраці..... 32
РОЗДІЛ 3 38
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ У ДВОСТОРОННЬОМУ СПІВРОБІТНИЦТВІ З РЕСПУБЛІКОЮ ПОЛЬЩА 38
3.1 Напрями розвитку українсько-польського зовнішньоекономічного співробітництва у повоєнний час 38
3.2 Заходи щодо активізації зовнішньої торгівлі та інвестиційної взаємодії 43
3.3 Пропозиції щодо мінімізації ризиків та підвищення ефективності двосторонньої співпраці 47
ВИСНОВКИ..... 52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 56
Додатки……...66

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах розвитку світової економіки зовнішньоекономічна діяльність відіграє визначальну роль у забезпеченні макроекономічної стабільності та структурної трансформації економіки України. В умовах воєнних викликів і глибоких трансформаційних змін особливого значення набуває розвиток ефективних зовнішньоекономічних зв'язків. Одним із ключових напрямів є співпраця з Польщею, яка виступає важливим торговельним партнером України, транзитною ланкою до ринку Європейського Союзу та вагомим інвестором. Посилення інтеграційних процесів, адаптація до європейських стандартів і розвиток виробничо-логістичних зв'язків обумовлюють необхідність комплексного дослідження механізмів двосторонньої взаємодії. У зв'язку з цим актуальним є аналіз дієвості існуючих інструментів співпраці, виявлення обмежень та визначення перспективних напрямів активізації зовнішньоекономічної діяльності України у взаємодії з Польщею.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання зовнішньоекономічної діяльності держави достатньо широко висвітлені у наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Основні теоретичні підходи до визначення сутності, принципів і механізмів регулювання ЗЕД розглядаються у роботах О. Акименка, М. Дідівського, Д. Міщенка, О. Люби та інших учених. Окремі аспекти українсько-польського торговельно-економічного співробітництва досліджували І. Багрова, Н. Рєдін, О. Ізмайлов, М. Рахман. Проблематика міжнародного економічного співробітництва та інтеграційних процесів також відображена у працях Я. Леонова та в аналітичних матеріалах міжнародних організацій. Водночас, попри значний обсяг наукових напрацювань, сучасні умови розвитку, зокрема вплив воєнного стану, потребують подальшого комплексного аналізу зовнішньоекономічної взаємодії України та Польщі.

Мета і завдання дослідження полягає у комплексному аналізі сучасного стану, проблем і перспектив розвитку зовнішньоекономічної діяльності України у співпраці з Республікою Польща, а також у розробці практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності такої взаємодії.

Об'єктом дослідження є зовнішньоекономічна діяльність України в системі двостороннього економічного співробітництва.

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні аспекти розвитку зовнішньоекономічних відносин України.

Методи дослідження. Щоб досягти мету та розв'язати поставлені завдання у процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Зокрема, методи аналізу, синтезу, узагальнення та абстрагування застосовано для вивчення теоретичних аспектів зовнішньоекономічної діяльності. Системний підхід дозволив розглядати ЗЕД як багаторівневу структуру взаємопов'язаних елементів. Порівняльний метод використано для зіставлення економічних показників України та Польщі. Економіко-статистичні методи застосовано для оцінювання динаміки та структури зовнішньої торгівлі. Графічні та табличні методи забезпечили наочне представлення результатів дослідження. Також використано метод прогнозування та експертних оцінок для визначення перспектив розвитку співробітництва.

Щоб досягти поставлену мету передбачається розв'язання таких завдань:

– розкрити сутність, форми та механізми зовнішньоекономічної діяльності держави;

– дослідити концепції та моделі міжнародного економічного співробітництва;

– проаналізувати нормативно-правове забезпечення зовнішньоекономічних відносин України та Польщі;

– дослідити динаміку та структуру зовнішньої торгівлі між Україною та Польщею;

– проаналізувати інвестиційне та виробниче співробітництво України та Польщі;

– визначити основні фактори та проблеми розвитку двосторонньої зовнішньоекономічної співпраці;

– обґрунтувати перспективні напрями розвитку українсько-польського зовнішньоекономічного співробітництва у повоєнний період;

– розробити заходи щодо активізації зовнішньої торгівлі та інвестиційної взаємодії;

– сформулювати пропозиції щодо мінімізації ризиків та підвищення ефективності двостороннього економічного співробітництва.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 79 сторінок. Основний зміст викладено на 55 сторінках. Список використаних джерел налічує 80 найменувань. Роботу ілюстровано 18 таблицями та 6 рисунками.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ДВОСТОРОННЬОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

1.1 Сутність, форми та механізми зовнішньоекономічної діяльності держави

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) є важливою складовою міжнародних економічних відносин, що визначає рівень конкурентоспроможності підприємств на світових ринках та сприяє економічному розвитку країни. Її ефективність залежить від діяльності суб'єктів господарювання, передусім підприємств, які забезпечують технологічне оновлення, раціональне використання ресурсів і розширення ринків збуту. Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», ЗЕД охоплює взаємодію українських і іноземних суб'єктів господарювання як в межах країни, так і за її межами [2]. Аналіз наукових підходів до визначення сутності ЗЕД узагальнено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Базові моделі еволюції міжнародної торгівлі в умовах глобалізаційних трансформацій

Автор	Сутність визначення
Л. Швайка	Система взаємовигідних відносин між національними та іноземними суб'єктами [51]
Я. Леонов	Діяльність, що виходить за межі національної економіки та охоплює міжнародну взаємодію [31]
О. Новіков, Т. Садрідінов	Фактор економічного розвитку та інтеграції у світове господарство [37]
І. Багрова	Взаємовигідна діяльність українських та іноземних суб'єктів у межах і поза межами країни [25]
Я. Машталір, Г. Дроздова	Сукупність операцій для отримання прибутку на міжнародних ринках [34]
О. Люба	Діяльність із перетином кордону, спрямована на отримання економічної вигоди [32]
Л. Дідківський, Л. Головко	Система міжнародних економічних відносин між державами [20]
М. Рахман	Засіб подолання ресурсних обмежень через експорт та імпорт [46]

Джерело: складено автором на основі [20; 25; 31; 32; 34; 37; 46; 51]

Отже, на основі проведеного аналізу наукових підходів можна зробити висновок, що зовнішньоекономічна діяльність є багатогранною економічною категорією, яка поєднує систему міжнародних господарських відносин, практичну діяльність суб'єктів на зовнішніх ринках та інструмент інтеграції національної економіки у світове господарство. Вона спрямована як на отримання економічних вигод, так і на забезпечення довгострокового розвитку через участь у міжнародному поділі праці.

Ключовою функцією ЗЕД є забезпечення міжнародної інтеграції, що проявляється у розвитку торгівлі, інвестиційного співробітництва та технологічного обміну, а також у підвищенні ефективності національної економіки через використання порівняльних переваг [51].

Принципи ЗЕД поділяються на:

– загальні (системність, науковість, взаємовигідність);

– міжнародно-правові (суверенітет, рівність, невтручання);

– національні (визначаються внутрішнім законодавством) [24, с. 85-93].

На мікрорівні ЗЕД пов'язана з виходом підприємств на зовнішні ринки, розвитком експорту, імпорту та виробничої кооперації. Всі суб'єкти господарювання в Україні мають рівні права на її здійснення відповідно до законодавства.

Основними напрямами ЗЕД є:

– міжнародна торгівля

– міжнародний трансфер технологій

– міжнародні інвестиції

Також ЗЕД охоплює сферу послуг, науково-технічну кооперацію, фінансові відносини та інші форми міжнародної взаємодії [27.

Під час аналізу зовнішньоекономічної діяльності та формування стратегії поведінки на зовнішніх ринках необхідно враховувати фактори, що діють в країні експорту, та ті, що впливають на ЗЕД в країнах імпорту (рис. 1.1). Фактори експорту (стан економіки, валютна та податкова політика, рівень підтримки) і імпорту (попит, торговельні обмеження, стандарти, валютний курс) у сукупності

формують зовнішньоторговельне середовище.

Рисунок 1.1 – Модель впливу зовнішніх факторів на ЗЕД

Джерело: сформовано на основі [16]

Вони визначають доступ до ринків, а також співвідношення ризиків і можливостей для бізнесу. Ключовими чинниками експорту є конкурентоспроможність продукції та макроекономічні умови, тоді як імпорт залежить від платоспроможного попиту, бар'єрів, стандартів і відкритості ринку.

Отже, зовнішньоекономічна діяльність розглядається як багаторівнева система економічних відносин, що забезпечує інтеграцію національної економіки у світове господарство. Вона реалізується через торгівлю, інвестиції, трансфер технологій і кооперацію, сприяє економічному розвитку та ефективному використанню ресурсів, базуючись на принципах взаємовигідності та дотримання міжнародних норм.

1.2 Концепції та моделі міжнародного економічного співробітництва

На основі опрацьованих наукових джерел можна зробити висновок, що міжнародне економічне співробітництво є важливим чинником розвитку світового господарства, оскільки забезпечує взаємодію між державами, бізнесом і міжнародними інституціями та сприяє економічному зростанню.

Об’єктом такого співробітництва виступає система економічних, фінансових і правових відносин між суб’єктами різних країн, спрямованих на досягнення спільних результатів [16]. Водночас воно має комплексний характер і охоплює не лише економічні, а й політичні, соціальні та інші аспекти.

Аналіз наукових підходів показав відсутність єдиного визначення цього поняття, однак більшість дослідників акцентують увагу на кількох ключових аспектах. Зокрема, міжнародне співробітництво розглядається як:

1. форма мирної взаємодії та досягнення спільних інтересів [80, с. 41-45];

2. система відносин, що потребує ефективного правового регулювання [12];

3. інструмент стабілізації та подолання кризових явищ у міжнародних відносинах [38, с. 21-22];

4. механізм розвитку окремих сфер, зокрема правової допомоги та науково-технічної співпраці [36].

У сучасних умовах міжнародне економічне співробітництво пов’язується з концепцією глобальних суспільних благ і потребує координації політики держав та об’єднання ресурсів [56, с. 2]. Важливу роль при цьому відіграють інституційні механізми – формування правил, фінансування та обмін знаннями [69].

Узагальнюючи міжнародне економічне співробітництво можна визначити, як узгоджену взаємодію держав, організацій і економічних суб’єктів, спрямовану на координацію політики, вирішення спільних проблем і реалізацію проєктів на засадах взаємної вигоди [17, с. 30-32].

Ключовою формою такого співробітництва є міжнародна торгівля, яка базується на міжнародному поділі праці та стимулює розвиток фінансових і економічних зв’язків [29]. При цьому зростає значення міжнародно-правового регулювання та адаптації торговельних відносин до змін глобального середовища [45].

Сучасні тенденції свідчать, що співробітництво орієнтується не лише на отримання прибутку, а й на довгостроковий розвиток, що проявляється у

зростанні кількості міжнародних угод, активізації участі держав у міжнародних організаціях і посиленні фінансових потоків [17, с. 30-32].

Отже, глобалізаційні процеси сприяють інтеграції національних економік і формуванню єдиного економічного простору, у межах якого розвиваються різні моделі міжнародної торгівлі (рис. 1.2).

Рисунок 1.2 – Сучасні моделі міжнародної торгівлі

Джерело: сформовано на основі [29, 45, 56]

Таким чином, в умовах глобалізації міжнародна торгівля трансформується з простого «обміну між державами» у складну мережеву систему взаємодії корпорацій, цифрових платформ, кластерів і інтеграційних об’єднань, де вирішальне значення мають форми та механізми організації торговельних потоків.

Міжнародне торговельно-економічне співробітництво спрямоване не лише на отримання прибутку, а передусім на забезпечення довгострокового економічного розвитку, зміцнення національної економіки та підвищення добробуту населення. У світовій практиці спостерігається зростання кількості як двосторонніх, так і багатосторонніх економічних угод. Для досягнення цих цілей застосовуються різні форми співпраці.

Згідно з нормами міжнародного права, основними формами міжнародного торговельно-економічного співробітництва є:

1) взаємодія держава-держава;

2) участь держави у міжнародних організаціях на правах повноправного члена;

3) участь в економічних організаціях на правах асоційованого члена;

4) співпраця держави з групою інших держав;

5) взаємодія в межах міжнародних організацій разом з іншими країнами-учасницями;

6) співробітництво через міжнародні організації з державами, що не є їх членами [45].

Організаційні форми такого співробітництва доцільно узагальнено представити у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Організаційні форми міжнародного торговельно-економічного співробітництва держав

№	Форма співробітництва	Короткий опис
1	Держава – держава	Безпосередня взаємодія між двома країнами у сфері торгівлі та економіки на основі двосторонніх домовленостей.
2	Держава – міжнародні організації (повноправне членство)	Участь країни в міжнародних організаціях із повним членством, що передбачає можливість впливу на прийняття рішень.
3	Держава – міжнародні економічні організації (асоційоване членство)	Співпраця з міжнародними економічними структурами на умовах асоційованої участі без повного членства.
4	Держава – група держав	Взаємодія з кількома країнами одночасно для реалізації спільних економічних інтересів.
5	Держава в рамках міжнародної організації з іншими її членами	Співробітництво між країнами через міжнародну організацію з метою узгодження економічної та торговельної політики.
6	Держава через міжнародну організацію з державами, що не є її членами	Налагодження співпраці з країнами поза організацією за посередництва міжнародних інституцій.

Джерело: сформовано на основі [45]

Для ефективного функціонування на глобальному ринку держава повинна мати власну зовнішньоекономічну інфраструктуру, що включає транспорт, фінансові, страхові та торговельні послуги.

Таблиця 1.3 – Форми та види міжнародної торговельно-економічної взаємодії держав

№	Форма	Сутність
1	Білатеральне співробітництво	Економічна взаємодія між двома країнами, що здійснюється на основі взаємовигідних домовленостей.
2	Міжнародні організації (повноправне членство)	Держави беруть участь у міжнародних організаціях (ВТО, МВФ, Світовий банк), що визначають правила та стандарти торгівлі.
3	Міжнародні економічні організації (асоційоване членство)	Співпраця з організаціями без повного членства, що передбачає участь у окремих програмах та ініціативах.
4	Групове співробітництво	Взаємодія з кількома країнами в межах економічних об’єднань або союзів.
5	Співробітництво через організації з членами	Координація дій держав через міжнародні організації разом з іншими країнами-учасниками.
6	Співробітництво через організації без членства	Використання міжнародних структур для налагодження зв’язків із державами поза їх складом.
7	Традиційна торгівля	Класичний обмін товарами за грошову оплату між учасниками міжнародних економічних відносин
8	Кооперaційна торгівля продукцією	Обмін товарами, створеними в межах спільного виробництва, часто за пільговими цінами.
9	Зустрічна торгівля	Форми обміну, що передбачають взаємні поставки товарів (бартер, компенсаційні угоди та інше).
10	Біржова торгівля	Продаж стандартизованих товарів через біржі, що відображає ситуацію на світовому ринку.
11	Аукціони	Реалізація товарів шляхом торгів, де ціна визначається в процесі конкуренції покупців.
12	Тендери / міжнародні торги	Конкурентний відбір постачальника товарів або послуг на найбільш вигідних умовах.
13	Ярмарки та виставки	Заходи для презентації продукції, встановлення контактів та укладення контрактів.
14	Консигнаційна торгівля	Продаж товарів через посередника за кордоном без негайного переходу права власності.

Джерело: сформовано на основі [17, с. 30-32]

У ДОДАТКУ В представляю узагальнено основні форми міжнародної торгівлі з урахуванням їх особливостей у глобалізованій економіці. Міжнародна торгівля набуває різних форм – від традиційного обміну товарами до цифрових платформ. Кожна форма відображає рівень розвитку світової економіки.

Глобалізація сприяє прискоренню розвитку міжнародної торгівлі, розширюючи доступ бізнесу до світових ринків та інтегруючі країни у спільні виробничі ланцюги. У результаті форми торгівлі стають все більш взаємопов'язаними, а цифровізація робить міжнародний обмін швидшим, масштабним і доступнішим.

Моделі розвитку міжнародної торгівлі описують аналітичні підходи та практичні сценарії, які описують, як змінюються обсяги, структура й географія торговельних потоків під впливом глобалізаційних чинників.

Таблиця 1.5 – Базові моделі еволюції міжнародної торгівлі в умовах глобалізаційних трансформацій

Модель розвитку	Основні риси та механізми функціонування
1. Модель «глибокої глобалізації»	Орієнтація на глобальні інституції та багатостороннє регулювання торгівлі; поступове зменшення торговельних бар'єрів; активний розвиток глобальних ланцюгів доданої вартості; залучення країн до світових виробничих процесів; уніфікація стандартів і правил міжнародної торгівлі.
2. Модель «регіоналізованої глобалізації»	Зростання значення регіональних об'єднань і зон вільної торгівлі; укладення великих регіональних угод; узгодження політики в межах економічних блоків; конкуренція між регіонами; посилення внутрішньорегіональних виробничих зв'язків.
3. Модель «реглобалізації» (трансформованої глобалізації)	Перебудова глобальних економічних зв'язків без їх повного згортання; диверсифікація ланцюгів постачання; перенесення виробництва ближче до ринків (near-shoring, friend-shoring); врахування питань безпеки, екології та цифрового розвитку; зростання ролі держави в економіці.
4. Модель цифрової глобальної торгівлі	Переважання обміну даними та цифровими послугами над матеріальними товарами; ключова роль цифрових платформ, ІКТ та штучного інтелекту; формування нових правил регулювання (захист даних, кібербезпека); зниження витрат на міжнародні операції; розвиток глобального цифрового ринку.
5. Модель на основі гравітаційного підходу	Оцінка торговельних потоків за допомогою економічних моделей; врахування розміру економік і відстані між країнами; аналіз впливу угод, бар'єрів і санкцій; урахування технологічного рівня експорту; прогнозування змін у структурі міжнародної торгівлі.

Джерело: сформовано на основі [55; 63; 71; 72]

Варто зазначити, що характерною рисою сучасного цивілізаційного розвитку є асиметричність економічної глобалізації між державами. Поглиблення міжнародного поділу праці зумовлене використанням наукового потенціалу та технологічних можливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин, що забезпечує їм конкурентні переваги. Унаслідок цього розвинені країни орієнтуються на експорт високотехнологічної та наукомісткої продукції,

тоді як країни, що розвиваються, переважно спеціалізуються на ресурсно- та трудомістких товарах, виробництво яких часто супроводжується екологічними ризиками. Частина держав і надалі зберігає сировинну або монокультурну спеціалізацію. Це актуалізує потребу у формуванні сприятливих умов для науково-технічного розвитку, зокрема через механізми регіональної інтеграції.

Отже, міжнародне економічне співробітництво не лише сприяє сталому розвитку, а й визначає параметри глобального економічного порядку. Сучасні виклики, а саме цифровізація, кліматичні зміни та геополітична напруженість, потребують оновлення механізмів міжнародної взаємодії. За таких умов важливим є ґрунтовний аналіз ролі міжнародних організацій, зокрема Світової організації торгівлі, Міжнародного валютного фонду та ООН, у регулюванні економічних відносин.

1.3 Нормативно-правове забезпечення зовнішньоекономічних відносин України та Польщі

Ефективне функціонування зовнішньоекономічних відносин між Україною та Польщею ґрунтується на системі багаторівневих нормативно-правових актів, які формують правову основу торгівлі та інвестиційної співпраці. Регулювання здійснюється на кількох рівнях:

1. міжнародно-правові та євроінтеграційні акти, що визначають загальні засади співпраці (з урахуванням застосування Польщею права ЄС);
2. двосторонні угоди та адміністративні домовленості між урядами;
3. національне законодавство обох країн, яке регулює митні, тарифні, транспортні та контрольні процедури;
4. нормативні рішення щодо інституційних та кризових режимів (зокрема в умовах війни), включно з торговельними преференціями, «транспортним безвізом» і тимчасовими обмеженнями окремих товарів [54; 66].

Загалом нормативно-правова база українсько-польських торговельно-економічних відносин є інтегрованою системою, що поєднує національне законодавство України, право ЄС і двосторонні договори, забезпечуючи регулювання торгівлі, інвестицій та економічної взаємодії [1; 2; 8; 9].

В Україні ключову роль відіграє Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність», який закріплює принципи свободи ЗЕД, національного режиму та пріоритету міжнародних договорів [2]. У поєднанні з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС і функціонуванням ПВЗВТ він формує єдиний нормативний простір регулювання двосторонніх відносин [13].

Базовим політико-правовим документом є Договір між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво (1992 р.) [1], який закріплює принципи партнерства, взаємної поваги до суверенітету та визначає основи економічної взаємодії, включно з торгівлею, інвестиціями, захистом прав інтелектуальної власності й рухом факторів виробництва. На його основі укладено значну кількість галузевих угод, що забезпечують координацію співробітництва [1]. Загалом договірна база налічує понад 150 чинних документів.

Практична реалізація економічної співпраці здійснюється через спеціалізовані двосторонні угоди, зокрема Угоду про торговельно-економічне співробітництво, спрямовану на розвиток товарообігу, усунення бар’єрів і розширення кооперації [9]. Інші угоди регулюють захист інвестицій, уникнення подвійного оподаткування та співробітництво в ключових галузях (енергетика, транспорт, вугільна промисловість, туризм). Таким чином, сформовано комплексну договірну систему економічної взаємодії.

На наднаціональному рівні визначальну роль відіграє Угода про асоціацію між Україною та ЄС, яка передбачає поступову лібералізацію торгівлі, гармонізацію регулювання, а також впровадження правил конкуренції, державної допомоги та захисту інтелектуальної власності [8]. Це сприяє адаптації українського законодавства до стандартів ЄС і забезпечує уніфікацію

торговельних процедур у взаємодії з Польщею, зокрема щодо тарифного і нетарифного регулювання, технічних, санітарних і фітосанітарних вимог.

Основні міжнародні договори, що формують правову базу зовнішньоекономічних відносин України та Польщі представлено в табл. 1.6.

Таблиця 1.6 – Основні міжнародні договори, що формують правову базу зовнішньоекономічних відносин України та Польщі

№	Документ	Рік	Короткий зміст
1	Договір між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво [1]	1992	Визначає стратегічні засади економічного співробітництва, розвиток торгівлі, виробничої кооперації та інвестицій
2	Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про торговельно-економічне співробітництво [11]	1991 1992	Регулює механізми розвитку двосторонньої торгівлі, створення сприятливих умов для суб'єктів господарювання, координацію економічної співпраці
3	Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про взаємне заохочення та захист інвестицій [9]	1993	Гарантує режим найбільшого сприяння інвесторам, захист від експропріації, визначає порядок вирішення інвестиційних спорів
4	Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Польща про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень [4]	1993	Усунення подвійного оподаткування, визначення податкової юрисдикції, стимулювання інвестиційної та підприємницької діяльності
5	Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ПВЗВТ) [8]	2014 / 2017 (повна чинність)	Створює поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі, забезпечує гармонізацію регулювання, лібералізацію торгівлі товарами і послугами, доступ до ринку Польщі як держави-члена ЄС
6	Меморандум про співробітництво у сфері відновлення та регіональної політики [5]	2025	Передбачає залучення польських інвестицій до відбудови України, розвиток транскордонного бізнес-середовища та економічної інтеграції

Джерело: сформовано на основі [1; 4; 5; 8; 9; 11]

Договір між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво 1992 р. заклав політико-правові передумови для розвитку двосторонніх торговельно-економічних та інвестиційних зв'язків [1]. Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про торговельно-економічне співробітництво 1991/1992 рр. та Угода про взаємне заохочення та захист інвестицій 1993 р. сприяли деталізації економічного виміру відносин,

створивши ефективні механізми розвитку товарообміну, кооперації підприємств і захисту інвестицій [9; 11]. Конвенція про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень 1993 р. встановила правові рамки для ефективного оподаткування та усунення подвійного оподаткування, що сприяє стабільності інвестиційного клімату [4].

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом 2014 р. (ПВЗВТ), що набула чинності у 2017 р., стала ключовим документом, який інтегрував Україну у європейський економічний простір, забезпечивши режим поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі та гармонізацію регулювання, включно з доступом українських товарів і послуг на ринок Польщі [12]. Меморандум про співробітництво у сфері відновлення та регіональної політики 2025 р. відкрив нові можливості для залучення польських інвестицій, розвитку транскордонного бізнес-середовища та відновлення економічної інфраструктури, що є критично важливим у сучасних умовах [5].

Проведений аналіз динаміки створення правової бази демонструє поступовий перехід від загальних політико-правових принципів до практичних механізмів економічної інтеграції у європейське правове середовище. Структура та взаємозв’язок ключових елементів правового регулювання двосторонньої торгівлі між країнами наведено в ДОДАТКУ Г.

Подані в таблиці блоки регулювання відображають цілісну та ієрархічно впорядковану систему нормативно-правового забезпечення двосторонньої торгівлі між Україною та Польщею: внутрішнє законодавство формує базові принципи ЗЕД і стимули для бізнесу, регулювання ЄС гарантує гармонізацію стандартів і доступ на європейський ринок, двосторонні угоди деталізують економічні, інвестиційні та податкові аспекти співпраці, а інституційні механізми координують виконання договорів і реалізацію економічної політики.

Така багаторівнева модель правового регулювання забезпечує узгодженість національних і наднаціональних норм, мінімізує правові ризики та створює передбачуване середовище для суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності. Її ефективність визначається ступенем імплементації міжнародних

зобов’язань у національне законодавство та результативністю роботи відповідних координаційних органів.

Торговельно-економічні відносини України та Республіки Польща у 2021-2025 рр. ґрунтуються на багаторівневій системі правового регулювання, що включає:

1. нормативно-правові документи міжнародного та «євроінтеграційного» характеру, зокрема право ЄС, на яке Польща, як держава-член ЄС, насамперед орієнтується;
2. двосторонні угоди та адміністративні домовленості між державами;
3. національні законодавчі акти України та Польщі, що детально регулюють митно-тарифні, нетарифні, транспортні та контрольні процедури;
4. нормативні акти, які визначають інституційні рішення та тимчасові кризові режими у зв’язку з війною, зокрема торговельні преференції, «транспортний безвіз», тимчасові обмеження окремих товарів [54; 64; 66].

У 2022-2024 рр. Європейський Союз запровадив спеціальний пакет тимчасової лібералізації торгівлі для українських товарів, який передбачав скасування мита та квот, призупинення частини торговельних обмежень і застосування контрольних механізмів за визначеними умовами. Основними нормативними актами цього пакета були:

– Регламент (ЄС) 2022/870, 2022-2023 рр.;
– Регламент (ЄС) 2023/1077, продовження дії на 2023-2024 рр.;
– Регламент (ЄС) 2024/1392 з модифікаціями, що встановлює умови застосування, контролю та запобігання зловживанням, 2024-2025 рр. [7].

Ключові параметри доступу українських товарів на польський ринок визначаються зазначеними регламентами ЄС, включно з механізмами моніторингу та обмежень. У зовнішній торгівлі Польща керується спільною торговельною політикою ЄС, тому ці регламенти мають безпосереднє практичне застосування для польського імпорту з України, регулюючи митно-тарифні та адміністративні відносини між державами [66].

Важливим фактором розвитку українсько-польської торгівлі у 2021–2025 рр. є лібералізація автоперевезень у рамках «ЄС-Україна». Після 2022 р., коли в умовах війни в Україні було спрощено доступ до вантажних перевезень та транзиту за Угодою ЄС–Україна від 29.06.2022 р., логістика стала критичною для підтримки експортно-імпортних потоків через польський напрям [76]. У 2024 р. Україна та Польща підписали зміни до цієї угоди, продовживши функціонування режиму з можливістю автоматичних пролонгацій [10]. У 2025 р. режим було повторно подовжено . У табл. 1.8 наведено основні нормативно-правові акти, що впливали на двосторонню торгівлю України та Польщі у 2021-2025 рр.

Таблиця 1.8 – Основні нормативно-правові акти по регулюванню торгівлі Україна-Польща у 2021-2025 рр.

Рівень	Акт (рік)	Сфера впливу на торгівлю Україна–Польща	Практичний ефект для бізнесу
ЄС	Регламент (ЄС) 2022/870 (2022) [7]	Тимчасова лібералізація торгівлі для українських товарів	Зниження митно-тарифних бар'єрів, прискорення доступу на ринок
ЄС	Регламент (ЄС) 2023/1077 (2023) [7]	Продовження тимчасових торговельних заходів	Продовження преференцій; умови адміністративної співпраці
ЄС	Регламент (ЄС) 2024/1392 (2024) [7]	Продовження з оновленими умовами та механізмами запобігання зловживанням	Вища передбачуваність та контроль за обмеженнями для чутливих груп товарів
ЄС–Україна	Угода про вантажні автоперевезення (2022) [10]	Лібералізація доступу перевізників та переміщення товарів	Зменшення дозвільних бар'єрів, критично для польського коридору
ЄС–Україна	Угода про внесення змін (2024) [16]	Актуалізація умов та продовження режиму	Підтримка стабільності логістики у 2024–2025 рр.
Україна	Закон про приєднання до Конвенції про спільний транзит (2022) [3]	NCTS/СТС, транзитні процедури	Прискорення транзиту через Польщу, стандартизація з ЄС
Україна	Постанова КМУ про ліцензування/квотування на 2024 (2023) [6]	Нетарифне регулювання окремих товарів	Додаткові дозволи та квоти для чутливих позицій
Україна	Постанова КМУ про ліцензії /квоти на 2025	Нетарифне регулювання та оновлення переліків	Планування контрактів із врахуванням дозволів
Польща	Rozporządzenie… Dz.U. 2023 poz. 1898 (2023) [67]	Заборона ввезення окремих с/г товарів з України	Ризики для поставок у чутливих групах, фокус на транзит
Польща	Роз'яснення KAS (2023)	Винятки для транзиту/митних процедур	Практичні правила проходження транзиту

Джерело: сформовано на основі [3; 6; 7; 16; 67]

Як бачимо, система двосторонньої торгівлі України та Польщі у 2021-2025 рр. представлена трьома рівнями: регламенти та політика ЄС, що визначають преференції та стандарти для українських товарів; двосторонні угоди щодо автоперевезень і співробітництва, які забезпечують безперешкодний транзит та логістику; а також національні нормативні акти України та Польщі, що регулюють нетарифні обмеження, ліцензування, квотування та практичне виконання митних процедур.

Отже, нормативно-правове забезпечення зовнішньоекономічних відносин України та Польщі у 2021-2025 рр. характеризується багаторівневою та інтегрованою структурою, що поєднує регулювання на наднаціональному рівні, двосторонні угоди між урядами обох держав та національні законодавчі акти України і Польщі. Така ієрархічна система забезпечує гармонізацію стандартів, лібералізацію торгівлі, доступ українських товарів на польський та європейський ринки, водночас встановлюючи чіткі правила ліцензування, квотування, митного оформлення та логістики. Завдяки цьому формуються передумови для стабільного розвитку двосторонньої торгівлі, ефективного захисту інвестицій та координації економічних процесів.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ У СПІВРОБІТНИЦТВІ З РЕСПУБЛІКОЮ ПОЛЬЩА

2.1 Динаміка та структура зовнішньої торгівлі між Україною та Польщею

Аналіз зовнішньої торгівлі між Україною та Польщею дозволяє визначити ступінь економічної взаємозалежності між країнами та виявити ключові напрями її розвитку. Протягом останніх десятиліть польська економіка характеризується стабільним зростанням, яке зберігається і на сучасному етапі. Така динаміка значною мірою зумовлена ефективною макроекономічною політикою, спрямованою на підтримку національного виробництва та активізацію експорту, що забезпечує позитивні темпи зростання ВВП навіть за умов зовнішніх економічних потрясінь.

У 2023 році обсяг валового внутрішнього продукту Польщі досяг 750,8 млрд євро, це більше ніж у 4,5 рази перевищує аналогічний показник України. Економіка країни вирізняється низьким рівнем безробіття, лише 3%, та відносною стабільністю внутрішнього попиту, що формує сприятливе середовище для розвитку зовнішньоторговельної діяльності.

Водночас економічне зростання Польщі відбувається на тлі глибоких трансформаційних процесів в Україні, викликаних військовою агресією рф. Важливу роль у підтримці польської економіки відіграє приплив українських вимушених мігрантів, які частково компенсують дефіцит робочої сили, спричинений демографічними змінами, зокрема старінням населення [77]. За оцінками, вже у перший рік повномасштабної війни українські громадяни суттєво поповнили доходи державного бюджету Польщі, що свідчить про посилення економічних зв’язків і взаємозалежності між двома країнами [19].

Для більш об’єктивного аналізу макроекономічної динаміки у ДОДАТКУ Д наведено фактичні дані за 2020-2025 рр.

Найскладнішим для економіки України став 2022 рік. Через війну, окупацію територій, руйнування інфраструктури, проблеми з логістикою та масову міграцію ВВП скоротився на 28,8%. Значно зменшилися основні складові попиту: споживання (-27,5%), інвестиції (-33,9%) та експорт (-2,0%). Оскільки Україна є важливим постачальником аграрної продукції на світові ринки [35], ці втрати вплинули не тільки на країну, а й на світову економіку.

У 2023-2024 роках економіка почала поступово відновлюватися. У 2023 році ВВП зріс на 5,3%, а у 2024 році – приблизно на 4-5%. Основними причинами стали зростання внутрішнього попиту, відновлення інвестицій та покращення зовнішньої торгівлі. Експорт після падіння у 2022 році почав зростати, а внутрішній попит зробив значний внесок у зростання ВВП. Водночас залишаються проблеми, такі як дефіцит бюджету та зростання державного боргу.

Для подальшого розвитку економіки важливо не лише подолати наслідки війни, а й провести структурні зміни, особливо у сфері зовнішньої торгівлі [41]. Основні напрями, це диверсифікація експорту, розвиток логістики та адаптація до нових умов світової економіки.

Торгівля між Україною та Польщею довгий час розвивалася нерівномірно. Це пояснюється різницею в рівні розвитку економік, темпах реформ та залежністю України від імпорту енергоресурсів. Після вступу Польщі до ЄС обсяги торгівлі зросли, але для України залишалося характерним від’ємне торговельне сальдо через сильніші позиції польських товарів [33].

Повномасштабна війна значно змінила зовнішню торгівлю України. Через блокування морських портів виникли проблеми з логістикою, і торговельні потоки переорієнтувалися на захід. У цих умовах Польща стала одним із ключових партнерів і важливим логістичним хабом, що посилило економічні зв’язки між країнами.

Дані табл. 2.2 показують, що у 2021-2025 рр. експорт українських товарів до Польщі суттєво змінювався під впливом війни та економічних процесів.

Таблиця 2.2 – Топ-10 країн-імпортерів українських товарів у 2021-2025 рр., млн дол. США

Країна	2021	2022	2023	2024 (оцінка)	2025 (прогноз)	Темп приросту 2023/2021, %	Частка 2023, %	Частка 2024, %
Усього	68072.3	44135.6	36182.9	40000	43000	–46.8	100	100
Польща	5227.4	6653.0	4755.4	5200	5600	–9.0	13.1	13.0
Китай	8003.6	2467.2	2406.4	3000	3300	–69.9	6.7	7.5
Іспанія	1677.2	1572.3	2008.3	2300	2500	19.7	5.6	5.8
Туреччина	4142.6	2941.8	2368.5	2600	2800	–42.8	6.5	6.5
Німеччина	2866.4	2264.7	2019.7	2200	2400	–29.5	5.6	5.5
Румунія	1543.4	3855.8	3764.9	3500	3600	143.9	10.4	8.8
Єгипет	1944.6	802.0	1085.0	1600	1800	–44.2	3.0	4,0
Італія	3469.3	1647.3	1536.9	1700	1900	–55.7	4.2	4.2
Нідерланди	2262.5	1540.8	1490.9	1600	1800	–34.1	4.1	4.0
Болгарія	835.3	1426.1	904.6	1100	1200	8.3	2.5	2.7

Джерело: сформовано на основі даних [99].

У 2021 році експорт з України до Польщі становив 5,2 млрд дол. США, що дорівнює 7,7% від загального обсягу експорту. Уже в 2022 році, незважаючи на суттєве скорочення зовнішньоторговельної діяльності в цілому, обсяг поставок до Польщі зріс до 6,7 млрд дол. США, а її частка підвищилася до 15,1%. Основна причина таких змін, перенаправлення експортних потоків у західному напрямі через обмеження роботи морських портів і порушення усталених логістичних шляхів.

У 2023 р. обсяги експорту до Польщі зменшилися до 4,8 млрд дол. США, однак її частка у загальному експорті залишалася високою – 13,1%, що демонструє Польщу як одного з ключових торговельних партнерів України. Водночас, скорочення обсягів слід розглядати як загальний спад експорту, що не призвело до суттєвого зниження ролі Польщі у його структурі.

У 2024 р. спостерігається стабілізація експортних поставок з поступовим збільшенням (близько 5,2 млрд дол. США), а у 2025 р. прогнозується подальше їх зростання до 5,6 млрд дол. США. Це пов’язано з поступовим відновленням економічної активності в Україні, адаптацією підприємств до нових умов функціонування та зміцненням торговельно-економічних зв’язків із країнами Європейського Союзу.

На сьогодні Польща є одним із провідних торговельних партнерів України: вона займає друге місце після Китаю за обсягами імпорту та перше серед країн ЄС. Динаміка імпорту у 2021-2025 рр. свідчить про його скорочення у 2022 р. (з 72,8 до 55,3 млрд дол. США) та подальше відновлення у 2023 р. до 63,6 млрд дол. США. У наступні роки прогнозується зростання, що зумовлено потребами відбудови економіки. (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Топ-10 країн-експортерів товарів до України у 2021-2025 рр., млн дол. США

Країна	2021	2022	2023	2024	2025 (прогноз)	Темп приросту 2023/2021, %	Частка 2023, %	Частка 2024, %
Всього	72843.1	55295.7	63567.0	70000	74000	–12.7	100	100
Китай	10981.7	8670.9	10444.5	11500	12000	–4.9	16.4	16.5
Польща	4962.5	5491.4	6577.8	7000	7400	32.5	10.3	10.0
Німеччина	6284.4	4563.0	5061.7	5400	5800	–19.5	8.0	7.7
Туреччина	3260.3	3373.4	4723.4	5000	5300	44.9	7.4	7.1
США	3333.3	2171.9	2862.8	3200	3500	–14.1	4.5	4.6
Італія	2675.5	1801.4	2278.2	2400	2600	–14.8	3.6	3.5
Греція	495.6	756.1	1374.1	1800	2000	177.2	2.2	2.6
Чехія	1480.8	1464.8	1789.4	2000	2200	20.8	2.8	2.9
Словаччина	923.2	988.7	1676.9	1900	2100	81.6	2.6	2.7
Болгарія	542.3	2082.7	2221.3	2400	2600	309.6	3,5	3,4

Джерело: сформовано на основі даних [74]

У структурі імпорту ключову роль відіграють країни Європейського Союзу, серед яких особливе місце посідає Польща. У 2021 р. обсяг імпорту товарів з Польщі становив 5,0 млрд дол. США, а вже у 2023 р. зріс до 6,6 млрд дол. США, що відповідає приросту на 32,5%. Частка Польщі у загальному імпорті збільшилася з 6,8% у 2021 р. до понад 10% у 2023 р., що свідчить про суттєве посилення її позицій як одного з провідних постачальників товарів в Україну.

Зростання імпорту з Польщі зумовлене кількома ключовими факторами. По-перше, географічна близькість та розвинена транспортна інфраструктура забезпечили стабільність поставок в умовах порушення традиційних логістичних маршрутів. По-друге, Польща виступає важливим каналом постачання європейських товарів, виконуючи функцію не лише виробника, але й

реекспортера продукції з інших країн ЄС. Зростання імпорту також зумовлене підвищеним попитом на енергетичне обладнання, промислові товари та споживчу продукцію в умовах відновлення економіки України. У 2024 р. зберігається тенденція до зростання імпорту з Польщі (близько 7,0 млрд дол. США), а у 2025 р. прогнозується його подальше збільшення до 7,4 млрд дол. США.

У 2020-2025 рр. зовнішньоторговельний оборот (ЗТО) України з Польщею характеризувався загальною тенденцією до зростання з істотними коливаннями, зумовленими впливом пандемії COVID-19 та повномасштабної війни. У 2020 р. обсяг двосторонньої торгівлі становив 7359,7 млн дол. США, після чого у 2021 р. відбулося суттєве зростання до 9874,0 млн дол. США (+34,2%).

У 2022 р., незважаючи на кризові явища в економіці України, зовнішньоторговельний оборот із Польщею зріс до 12181,7 млн дол. США, що пояснюється переорієнтацією торговельних потоків на західний напрям. У 2023 р. обсяг ЗТО дещо скоротився до 11335,9 млн дол. США, однак залишився значно вищим за довоєнний рівень.

Таблиця 2.4 – Динаміка показників зовнішньої торгівлі товарами України з Польщею у 2020-2025 рр., млн дол. США

Рік	Експорт	Імпорт	ЗТО	Сальдо
2020	3275.1	4084.6	7359.7	-809.6
2021	4979.1	4894.8	9874.0	84.3
2022	6695.0	5486.8	12181.7	1208.2
2023	4758.6	6577.3	11335.9	-1818.7
2024 (оцінка)	4708,9	6988,0	11696,9	-2279,1
2025 (прогноз)	5600	7400	13000	-1800

Джерело: сформовано на основі даних [74]

У 2024 році простежується стабілізація та поступове відновлення двосторонньої торгівлі між Україною та Польщею: її обсяг оцінюється приблизно у 12,2 млрд дол. США, а у 2025 році очікується зростання до близько 13 млрд дол. США. У порівнянні з 2020 роком це означає майже дворазове збільшення товарообігу.

Разом із цим відбулися помітні зміни у торговельному балансі. Якщо у 2021-2022 роках Україна мала позитивне або майже збалансоване сальдо, то вже у 2023 році зафіксовано значний дефіцит. У 2024-2025 роках прогнозується збереження від'ємного сальдо на рівні близько 1,8-1,9 млрд дол. США.

Основною причиною такої динаміки є швидше зростання імпорту порівняно з експортом, що свідчить про посилення залежності України від польських товарів, що підтверджується також збільшенням частки імпорту, тоді як експорт відновлюється повільніше через виробничі та логістичні обмеження.

Дані, наведені на рисунку 2.1, демонструють ці тенденції: у 2021-2022 роках спостерігалося різке зростання як експорту, так і імпорту, що було пов'язано з переорієнтацією торговельних потоків на польський напрям. У 2023 році загальний товарообіг дещо скоротився, однак залишився вищим за довоєнний рівень.

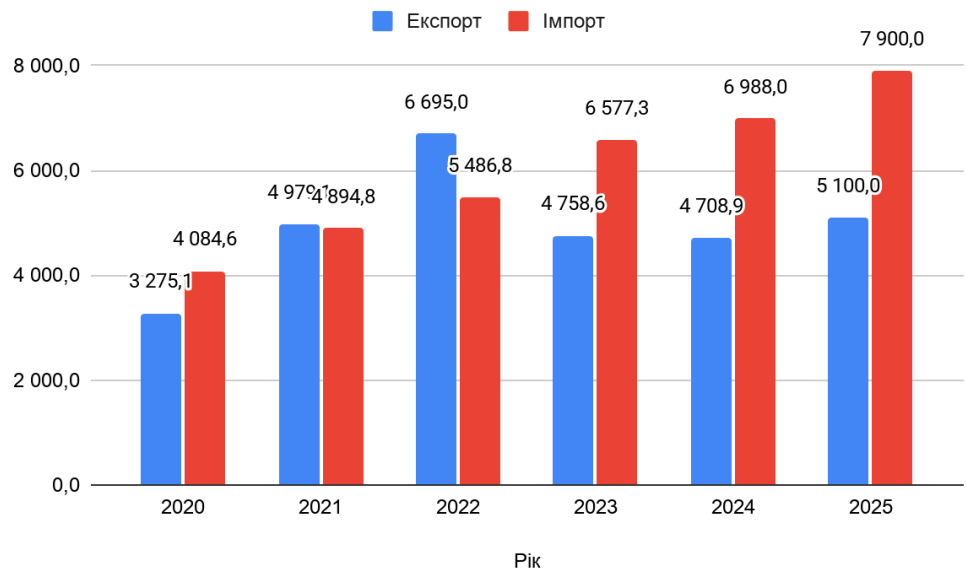

Рисунок – 2.1 Динаміка обсягів зовнішньої торгівлі товарами України з Польщею

Джерело: сформовано на основі даних [74]

Починаючи з 2023 р. імпорт суттєво перевищує експорт. У 2024-2025 рр. простежується тенденція до подальшого зростання обсягів торгівлі за

одночасного збереження від'ємного сальдо, що свідчить про закріплення асиметричної моделі торговельних відносин між Україною та Польщею.

Аналіз динаміки товарної структури зовнішньої торгівлі України з Польщею у 2021-2024 рр. свідчить про суттєві структурні зрушення, зумовлені як внутрішніми економічними трансформаціями, так і впливом воєнних чинників (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Аналіз динаміки товарної структури зовнішньої торгівлі України з Польщею у 2021-2024 рр.

Товарна група	Експорт, млн дол. США			Імпорт, млн дол. США			Сальдо		Частка, %			
	2021	2024	Темп приросту, %	2021	2024	Темп приросту, %	2021	2024	Експорт		Імпорт	
									2021	2024	2021	2024
Усього	5227,4	4708,9	90,1	4962,5	6988,0	140,8	264,9	-2279,1	100	100	100	100
Продукти рослинного походження	235,7	560,0	237,6	104,4	60,0	57,5	131,3	500,0	4,5	11,9	2,1	0,9
Жири та олії	395,0	646,5	163,7	10,5	9,0	85,7	384,5	637,5	7,6	0,1	0,0	0,1
Готові харчові продукти	298,9	550,0	184,0	448,2	600,0	133,9	-149,3	-50,0	5,7	0,1	0,1	8,6
Мінеральні продукти	687,8	500,0	72,7	244,6	1436,3	587,2	443,2	-936,3	13,2	0,1	0,0	20,6
Хімічна продукція	164,5	100,0	60,8	755,4	1000,0	132,4	-590,9	-900,0	3,1	0,0	0,2	14,3
Полімери, пластмаси	125,2	60,0	47,9	552,9	480,5	86,9	-427,7	-420,5	2,4	0,0	0,1	6,9
Деревина та вироби	343,3	301,0	87,7	71,4	70,0	98,0	271,9	231,0	6,6	0,1	0,0	1,0
Недорогоцінні метали	1645,7	887,1	53,9	498,1	470,0	94,4	1147,6	417,1	31,5	0,2	0,1	6,7
Машини та обладнання	503,7	500,0	99,3	763,7	455,8	59,7	-260,0	44,2	9,6	0,1	0,2	6,5
Транспортні засоби	21,6	20,0	92,6	543,6	573,3	105,5	-522,0	-553,3	0,4	0,0	0,1	8,2

Джерело: сформовано на основі даних [74]

Загальний обсяг експорту українських товарів до Польщі скоротився з 5227,4 млн дол. США у 2021 р. до 4708,9 млн дол. США у 2024 р. (на 9,9%), тоді як імпорт зріс з 4962,5 до 6988,0 млн дол. США (на 40,8%). У 2021 р. позитивне сальдо у торгівлі з Польщею (264,9 млн дол. США) змінилося значним

дефіцитом у 2024 р. (-2279,1 млн дол. США), що відображає зростання імпортозалежності України.

Структура експорту зазнала суттєвих змін: частка недорогоцінних металів, які раніше домінували (31,5% у 2021 р.), скоротилася до 53,9% від рівня 2021 р. Натомість активніше постачаються аграрні товари: продукти рослинного походження подвоїли обсяги, а їх частка зросла з 4,5% до 11,9%. Швидкими темпами зростали також жири та олії (+63,7%) і готові харчові продукти (+84,0%), що свідчить про поглиблення аграрної спеціалізації експорту.

Імпортна структура переважно формується за рахунок продукції з високою доданою вартістю та енергетичних ресурсів. Найбільше зростання демонструють мінеральні продукти, імпорт яких збільшився майже в 6 разів і досяг частки 20,6% у 2024 р., що пояснюється енергетичними потребами. Високими залишаються обсяги постачання хімічної продукції, полімерів, машин, обладнання та транспортних засобів, що відображає технологічну та промислову залежність України від Польщі.

Сальдо торгівлі за більшістю груп у 2024 р. від'ємне: мінеральні продукти (-936,3 млн дол. США), хімічна продукція (-900,0 млн дол. США), транспортні засоби (-553,3 млн дол. США). Позитивне сальдо зберігається лише за аграрними товарами та деревиною, проте його недостатньо для компенсації загального дефіциту.

Станом на 2025 р. двостороння торгівля має виражено асиметричний характер: Україна переважно експортує сировину та продукцію первинної переробки, тоді як імпортує з Польщі енергоносії, техніку й товари з високою доданою вартістю. Український експорт використовується здебільшого для подальшої переробки, а імпорт формується з готової продукції. У підсумку частина доданої вартості створюється за кордоном, що фактично сприяє розвитку польської економіки, зокрема з урахуванням внеску понад 750 тис. українських трудових мігрантів станом на початок 2024 р., що свідчить про взаємозалежність економік і потребу підвищення рівня переробки експорту України.

2.2 Інвестиційне та виробниче співробітництво України та Польщі

Стратегічне партнерство України та Польщі в сучасних умовах стає особливо важливим, зокрема на фоні євроінтеграційних процесів в Україні.

Торгівля з Польщею є не лише джерелом валютних надходжень, а й стимулом для технологічного розвитку, модернізації виробництва та зміцнення окремих секторів. [26].

Польща залишається одним із провідних торговельних партнерів України, особливо після 2022 року, стабільно посідаючи провідні позиції в імпортній структурі. Україна постачає аграрну, металургійну та сировинну продукцію, тоді як Польща експортує хімічну, машинобудівну та оборонну продукцію, що створює нові економічні можливості для обох сторін [26].

Варто зазначити, що українсько-польське економічне співробітництво виходить за межі торгівлі товарами. Польща є одним із провідних прямих інвесторів в економіку України. Протягом перших дев’яти місяців 2024 року Польща здійснила додаткові інвестиції майже на 85 млн дол. США (рис. 2.2) .

За даними Національного банку України, за дев’ять місяців 2025 року обсяг прямих інвестицій із Польщі в Україну збільшився на 63% порівняно з аналогічним періодом попереднього року, досягнувши 215 млн дол. США. Сумарний обсяг прямих інвестицій станом за 3 квартал 2025 року становив 1,46 млрд дол. США [85].

За інформацією Польсько-української господарчої палати, Польща входить до трійки країн-лідерів за кількістю нових компаній, створених в Україні. Після початку повномасштабної війни, польський бізнес не лише зберіг свої позиції, а й продовжив підтримувати економіку через створення робочих місць, сплату податків, соціальні ініціативи та реінвестування прибутку. Загалом інвестори з понад 100 країн заснували більше 3 тис. компаній, з яких близько 300 мають польське походження (3-тє місце), випереджаючи Німеччину, США та Велику Британію. Водночас за обсягами інвестицій Польща займає лише 10-ту

позицію. Станом на березень 2025 р. в Україні функціонує 3 547 компаній із польським капіталом, зосереджених переважно у Львівській області та Києві. Наразі в Україні працює понад 600 підприємств із польськими інвестиціями. Основні вкладення спрямовані у переробну промисловість, фінансово-страховий сектор і гуртову торгівлю, що в сукупності становить близько 140 млн дол. США. При цьому ключову роль у фінансуванні відіграють реінвестовані прибутки.

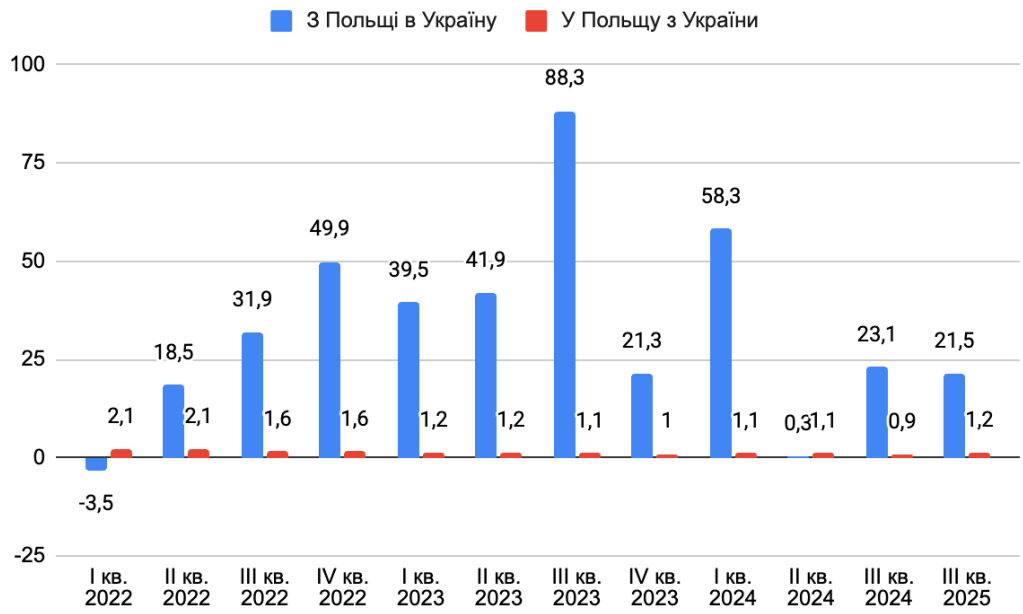

Рисунок – 2.2 Прямі іноземні інвестиції в Україні, млн дол. США

Джерело: побудовано за даними [47]

У протилежному напрямі інвестиційна активність залишається обмеженою: обсяг українських інвестицій у Польщу не перевищує 5 млн дол. США, що свідчить про наявність нереалізованого потенціалу. Водночас український бізнес активно освоює польський ринок. Після 2022 р. кількість новостворених підприємств суттєво зросла, з 200 до 600 щомісяця, а за 2022-2025 рр. було зареєстровано понад 100 тис. компаній. Динаміка залишається позитивною: від 18 тис. у 2022 р. до майже 34 тис. у 2025 р. У 2024 р. понад 70% нових бізнесів у Польщі заснували українці, переважно у сферах будівництва, IT, послуг і торгівлі, що демонструє поглиблення економічної інтеграції.

Важливим напрямом співпраці є страхування інвестиційних ризиків. У межах двосторонніх домовленостей реалізуються механізми захисту торгівлі та капіталовкладень. Зокрема, у 2024 р. KUKE спільно з MIGA вперше застрахували воєнні ризики інвестицій в Україні на суму понад 45 млн дол. США, а у 2025 р. було запроваджено програму пільгового кредитування обсягом 58 млн євро для польських інвесторів. Водночас, попри наявні інструменти, значна частина потенційних інвесторів продовжує займати обережну позицію.

Співробітництво між країнами не обмежується торгівлею, а охоплює також інфраструктурні проєкти та відбудову України. За підсумками ReBuild Ukraine: Construction & Energy 2025 досягнуто домовленостей щодо активізації участі польських компаній у відновленні економіки та розвитку фінансових механізмів. Особлива увага приділяється модернізації транспортних коридорів і прикордонної інфраструктури, що сприяє зростанню товарообігу. Уже понад 3 тис. польських підприємств залучені до відбудови, зокрема Mirbud, Unibep і PSE, а у 2024 р. Польща спрямувала на ці цілі 25 млн євро в межах програми EU for Ukraine.

Інвестиційний клімат України залишається складним, що стримує приплив капіталу. У цьому контексті доцільним є розширення застосування страхових інструментів, розвиток програм підтримки інвесторів, покращення прикордонної інфраструктури та підвищення ефективності роботи митних і податкових органів.

Отже, українсько-польське економічне партнерство має значний потенціал, однак його повноцінна реалізація потребує узгодженої державної політики, активнішого залучення бізнесу та формування стабільного інвестиційного середовища, що сприятиме довгостроковому економічному зростанню і поглибленню двосторонньої співпраці.

2.3 Фактори та проблеми розвитку двосторонньої зовнішньоекономічної співпраці

Економічна взаємодія між Україною та Польщею в останні роки супроводжується низкою ускладнень. Польська сторона дедалі більше орієнтується на захист національних економічних інтересів, що проявилося, зокрема, у запровадженні обмежень на імпорт української аграрної продукції у 2023 році, підтримці перегляду умов пільгової торгівлі з Україною, а також у стриманих політичних сигналах щодо прискорення євроінтеграційного процесу України. Додаткове напруження спричинила реакція на введення тимчасових нульових квот на експорт металобрухту. Такі дії ускладнюють розвиток двосторонньої торгівлі та знижують ефективність довгострокового економічного партнерства.

Повномасштабна війна суттєво вплинула на українсько-польські торговельні відносини, особливо в агропромисловому секторі, де раніше спостерігалася взаємодоповнюваність економік. Після 2022 року український експорт зернових часто здійснювався за заниженими цінами. Зокрема, у першому кварталі 2023 року було реалізовано близько 4 млн тонн зерна за цінами, приблизно вдвічі нижчими за ринкові, що призвело до недоотримання близько 550 млн дол. США експортної виручки..

Діяльність українських експортерів зерна негативно впливає не лише на економіку України через надходження мінімального обсягу валютної виручки, але й на зовнішньоекономічні відносини з іншими державами, передусім із Польщею. До початку війни середньомісячний обсяг експорту зернових до Польщі становив близько 10-12 тис. тонн. Проте у період з березня 2022 по березень 2023 року цей показник зріс у 30 разів і досяг 389 тис. тонн (рис. 2.3).

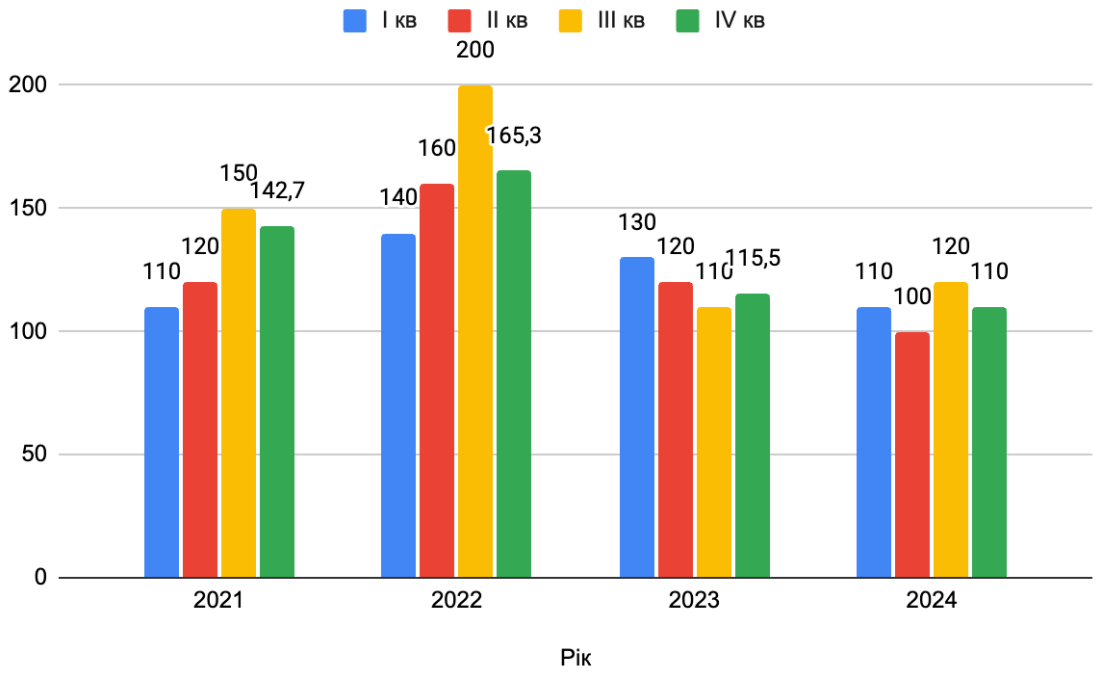

Рисунок – 2.3 Динаміка імпорту зернових з України до Польщі 2021, тис. тон

Джерело: складено авторами за даними [80]

Додатковий тиск сформувала політика «зеленого переходу» ЄС, яка передбачає скорочення використання хімічних засобів у сільському господарстві та призвела до зростання витрат виробництва. Все це спричинило зниження цін для польських фермерів і викликало протести, попри те, що вже у травні 2023 р. Україна відновила довоєнні обсяги експорту зерна до Польщі.

На відміну від динаміки імпорту українського зерна Польщею, де після різкого зростання у 2022 р. у 2023 р. відбулося суттєве скорочення обсягів (-34,0%), а у 2024-2025 рр. спостерігається лише помірне відновлення (до приблизно 800-850 млн дол. США), у більшості інших країн ЄС зберігається стійка тенденція до зростання імпорту, вимагаючи вжиття запобіжних заходів щодо недопущення аналогічних конфліктів (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Аналіз динаміки обсягу імпорту українського зерна країнами ЄС у 2021-2025 рр., млн дол. США

Країна	2021	2022	2023	2024*	2025*	Абс. відх.	Темп приросту, %
Австрія	744.5	1030.5	808.2	820	850	+105.5	+14.2
Бельгія	2796.5	3251.7	2739.3	2800	2900	+103.5	+3.7
Болгарія	126.1	200.4	172.6	150	160	+33.9	+26.9
Кіпр	160.5	206.5	171.8	180	190	+29.5	+18.4
Чехія	211.4	254.6	282.8	300	320	+108.6	+51.4
Німеччина	3679.4	4487.7	4577.2	4700	4900	+1220.6	+33.2
Данія	191.2	336.5	243.7	260	270	+78.8	+41.2
Естонія	23.0	32.5	35.6	40	45	+22.0	+95.7
Іспанія	4032.0	6633.0	6972.9	7200	7400	+3368.0	+83.5
Фінляндія	61.4	148.8	73.0	80	85	+23.6	+38.4
Франція	1097.6	1219.6	1222.8	1250	1300	+202.4	+18.4
Греція	647.9	731.2	587.1	600	620	–27.9	–4.3
Хорватія	99.3	129.8	168.2	180	200	+100.7	+101.4
Угорщина	361.7	878.4	573.6	550	570	+208.3	+57.6
Ірландія	501.1	738.4	593.3	600	620	+118.9	+23.7
Італія	4181.0	5823.7	5722.4	5800	6000	+1819.0	+43.5
Литва	102.1	198.6	197.3	200	210	+107.9	+105.7
Люксембург	72.1	78.5	78.4	80	85	+12.9	+17.9
Латвія	245.2	316.0	339.7	350	370	+124.8	+50.9
Мальта	29.3	48.2	37.2	40	45	+15.7	+53.6
Нідерланди	4178.0	4598.6	4188.2	4300	4500	+322.0	+7.7
Польща	586.7	1183.9	781.2	800	850	+263.3	+44.9
Португалія	1104.8	1510.5	1442.1	1500	1600	+495.2	+44.8
Румунія	802.8	1018.2	759.7	780	820	+17.2	+2.1
Швеція	144.5	200.3	214.3	220	240	+95.5	+66.1
Словенія	314.2	427.0	524.8	550	580	+265.8	+84.6
Словаччина	122.1	293.5	241.9	260	280	+157.9	+129.3

Джерело: складено авторами за даними [78]

У таких країнах, як Чехія, Німеччина, Іспанія, Франція, Італія, а також Словенія, Латвія та Швеція, у 2021-2025 рр. зафіксовано значне збільшення обсягів поставок, що підтверджується високими темпами приросту, які перевищують 50-80%. Найбільші обсяги імпорту традиційно концентруються в Іспанії, Німеччині, Італії та Нідерландах, які виступають ключовими центрами переробки та споживання зернової продукції. Водночас країни Балтії та Центральної Європи демонструють одні з найвищих темпів приросту імпорту, що свідчить про розширення географії збуту українського зерна та переорієнтацію логістичних потоків. Від початку широкомасштабного вторгнення українсько-польський кордон неодноразово блокувався під впливом суспільно-політичних груп Польщі (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Протести в Польщі та блокування кордону з Україною у 2022-2025 рр.

Дата	Організатор	Місце	Вимоги
05–09.09.2022	Перевізники Польщі	ПП «Ягодин–Дорогуськ»	Запровадження безперервного контролю; пріоритетне оформлення; повернення дозвільної системи
02–03.02.2023	Фермери Польщі	«Краківець», «Шегині», «Рава-Руська»	Обмеження імпорту агропродукції з України; перегляд аграрної політики ЄС; підтримка тваринництва
04–15.05.2023	Перевізники Польщі	ПП «Ягодин–Дорогуськ»	Відновлення дозволів; посилення екологічних стандартів (EURO4)
07.06.2023	Фермери Польщі	ПП «Шегині–Медика»	Обмеження імпорту української продукції; захист внутрішнього ринку
З 06.11.2023	Перевізники Польщі	«Ягодин–Дорогуськ», «Краківець», «Рава-Руська»	Відновлення дозвільної системи; обмеження доступу українських перевізників; скасування «єЧерги»
09.02.2024	Фермери Польщі	Усі пункти пропуску	Повна заборона імпорту; перегляд екологічної політики ЄС
06.03.2024	Фермери Польщі	Варшава	Протести проти аграрної політики ЄС та імпорту з України
20.03.2024	Фермери Польщі	Вся територія Польщі	Обмеження імпорту; державна підтримка фермерів; зміни кліматичної політики
2024 (протягом року)	Фермери та перевізники	Основні пункти пропуску	Часткове блокування кордону; квотування імпорту; контроль транзиту
2025*	Фермери, галузеві асоціації	Прикордонні регіони Польщі	Збереження обмежень; посилення транзитного контролю; компенсаційні механізми

Джерело: складено авторами за даними [30]

Ускладнення торговельно-економічних відносин між Україною та Польщею в останні роки також зумовлене рішеннями польської сторони щодо обмеження імпорту української аграрної продукції. У поєднанні з протестами фермерів і блокуванням автомобільних пунктів пропуску польськими перевізниками це призвело до відновлення дозвільної системи для українських перевізників, яка раніше вважалася неприйнятною для України [21]. Як наслідок, обсяги українського експорту до Польщі скоротилися до 28,9%.

Негативні тенденції у сфері торгівлі знизили ефективність товарообігу та ускладнили розвиток двосторонньої економічної взаємодії. Протести польських фермерів були частиною ширших аграрних виступів у країнах ЄС, що у 2024 р.

охопили, зокрема, Брюссель, Париж і Берлін [18]. Загострення ситуації на кордоні у лютому 2024 р. мало не лише економічні, а й політичні наслідки, що спричинили втрати для України на рівні близько 400 млн євро [23].

Незважаючи на функціонування зони вільної торгівлі з ЄС, у 2023 р. Польща разом із низкою країн Центрально-Східної Європи (Словаччина, Угорщина, Румунія, Болгарія) запровадили обмеження на імпорт української агропродукції, в тому числі зернових і олійних культур. Такі кроки пояснювалися логістичними труднощами, наслідками війни та фінансовим тиском на внутрішні ринки, не вплинула навіть позиція Європейської комісії щодо лібералізації торгівлі [77]. При цьому зберігається ризик пролонгації обмежень, а також їх поширення на інші товари, зокрема м’ясо птиці та цукор [50]. У січні 2024 р. окремі країни, включаючи Польщу, ініціювали введення мит на українське зерно [21].

Стратегічне партнерство між Україною та Польщею базується на географічній близькості та спільних інтеграційних інтересах. Польська економіка отримує вигоди у вигляді розширення ринків збуту, транзитних потоків і зростання зайнятості. Частина фінансової допомоги ЄС Україні фактично акумулюється в Польщі через оплату товарів і послуг. У 2024-2025 рр. економіка Польщі демонструвала стабільне зростання (3% і 3,6% відповідно), а її ВВП у 2025 р. перевищив 1 трлн дол. США [42]. Водночас близько 800 тис. українців офіційно працюють у Польщі, формуючи до 2,7% її ВВП.

У відповідь на кризові виклики було впроваджено низку заходів, спрямованих на стабілізацію торгівлі. Було спрощено ветеринарний контроль транзитних вантажів, розширено інспекційні можливості та запроваджено їх цілодобову роботу, а також перенесено лабораторний контроль до пунктів призначення [59; 75; 98]. Додатково Україна запровадила ліцензування експорту зерна до сусідніх країн, що дозволило посилити регулювання поставок.

Важливо зосередитися на протидії тіньовому експорту агропродукції, який негативно впливає як на міжнародні відносини, так і на бюджетні

надходження. Існуючі механізми контролю залишаються вразливими до корупційних ризиків.

Суттєві зміни у сфері регулювання відбулися у 2024–2025 рр. із прийняттям законодавчих актів, спрямованих на посилення податкового та митного контролю експортних операцій, зокрема щодо повернення валютної виручки та прозорості контрактів (№3706-IX і №3707-IX) [42]. Додатково було впроваджено механізм мінімальних експортних цін, який обмежує демпінг і сприяє стабілізації валютних надходжень.

У довгостроковій перспективі, особливо в умовах післявоєнного відновлення, співпраця між Україною та Польщею має значний потенціал. Для Польщі це означає розширення економічної присутності та посилення ролі логістичного хабу, тоді як для України – доступ до ринків, інвестицій і критично важливого імпорту [42].

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ У ДВОСТОРОННЬОМУ СПІВРОБІТНИЦТВІ З РЕСПУБЛІКОЮ ПОЛЬЩА

3.1 Напрями розвитку українсько-польського зовнішньоекономічного співробітництва у повоєнний час

Протягом останніх років українсько-польські відносини формуються під впливом історичних суперечностей і нових геополітичних викликів. Попри проведення переговорів на найвищому рівні, зокрема за участю президентів, сформувати цілісну довгострокову стратегію співробітництва не вдалося через відсутність спільного бачення історичних питань і недостатню узгодженість дій між інституціями [44].

За таких умов, вагому роль відігравали міжлюдські контакти, які забезпечували підтримку двостороннього діалогу та частково компенсували політичні суперечності. Саме завдяки цьому поступово зміцнювалися економічні та інфраструктурні зв’язки, що згодом набули ознак стратегічного значення.

На сучасному етапі зовнішньоекономічне співробітництво між країнами потребує якісного оновлення, особливо з огляду на завдання повоєнного відновлення України. Аналіз координації діяльності підприємств виявляє низку системних проблем, серед яких відсутність комплексного підходу до управління спільними проєктами, недостатній контроль після виконання контрактів та обмеженість механізмів зворотного зв’язку від бізнесу [28]. Співпраця України та Польщі має стратегічний характер і розвивається у контексті євроінтеграційного курсу України. Польща є одним із ключових партнерів у просуванні інтеграції до ЄС, зокрема через підтримку Угоди про асоціацію,

надання статусу кандидата та сприяння доступу до європейських ринків. В умовах війни особливого значення набули економічна та безпекова складові взаємодії, а також представлення інтересів України на рівні ЄС [22].

Сучасна модель партнерства базується на принципах довгостроковості, рівноправності та орієнтації на спільні інтереси, водночас передбачаючи поступове подолання історичних суперечностей через діалог. Важливим напрямом є також розширення співпраці на регіональному рівні із залученням місцевих громад, бізнесу та науково-освітніх установ.

У контексті повоєнного розвитку можна визначити ключові напрями поглиблення українсько-польського зовнішньоекономічного співробітництва:

1. Інституційне посилення взаємодії.

Передбачає розвиток міжурядових платформ, спільних робочих груп і координаційних механізмів для узгодження дій у сферах економіки, безпеки, інфраструктури та гуманітарної політики.

2. Поглиблення економічної інтеграції.

Охоплює розширення торговельно-економічних відносин, підтримку експорту, створення спільних підприємств та використання логістичного потенціалу Польщі для виходу українських товарів на ринки ЄС.

3. Розвиток прикордонної та транспортної інфраструктури.

Включає модернізацію пунктів пропуску, транспортних коридорів і логістичних центрів з метою підвищення ефективності товарообігу та мобільності ресурсів.

4. Спільна участь у відбудові України.

Передбачає залучення польського бізнесу до міжнародних проєктів відновлення, модернізації інфраструктури, енергетики, цифрової економіки та екологічних трансформацій.

5. Освітньо-наукове та інноваційне співробітництво.

Охоплює розвиток академічних обмінів, спільних досліджень, міжуніверситетських програм та формування спільного інтелектуального простору.

6. Гуманітарний і соціальний вимір.

Спрямований на підтримку українських громадян у Польщі, їх інтеграцію у ринок праці, систему освіти та соціального забезпечення, а також розвиток міжкультурного діалогу.

7. Інформаційна та безпекова співпраця.

Передбачає спільні заходи протидії дезінформації, кібер-загрозам і економічному тиску як важливий чинник стабільності двосторонніх відносин [107].

Додаткового значення набуває розвиток горизонтальних зв'язків між регіонами, бізнесом і громадянським суспільством, що формує багаторівневу модель співробітництва. Уже сьогодні польські компанії активно залучені до реалізації проектів в Україні, що створює передумови для подальшого розширення економічної взаємодії.

У системі стратегічного управління особливу роль відіграє інформаційне забезпечення, яке відображає перспективи розвитку підприємств з урахуванням впливу зовнішнього та конкурентного середовища, що визначає їх майбутній стан [28, с. 190]. До пріоритетних напрямів розвитку українсько-польського співробітництва у повоєнний період доцільно віднести:

– вдосконалення інституційної підтримки співпраці, зокрема діяльності торгово-промислових палат та бізнес-асоціацій;

– розвиток спільних інноваційних структур (індустріальні парки, технопарки, кластери);

– стимулювання створення спільних підприємств і підтримку малого та середнього бізнесу;

– активізацію інвестиційного співробітництва;

– модернізацію транспортно-логістичної інфраструктури [45, с. 333-342].

Торгово-промислові палати виконують функцію платформи для взаємодії бізнесу, сприяють розвитку експорту, надають консультаційні послуги та підтримують інтеграцію економіки у світовий простір [45, с. 333-342].

Узагальнення сучасних тенденцій і підходів експертного середовища дає можливість систематизувати ключові напрями розвитку українсько-польського зовнішньоекономічного співробітництва у повоєнний період (табл. 3.1).

Важливим інструментом реалізації зазначених напрямів виступають європейські програми відбудови та транскордонного співробітництва. Зокрема, у Варшаві в межах конференції ReBuild Ukraine 2025 було укладено нові інвестиційні угоди між Україною та ЄС на суму 722 млн євро, що передбачають мобілізацію близько 2 млрд євро інвестицій у ключові сектори економіки [48].

Окреме значення мають програми транскордонного співробітництва ЄС, зокрема INTERREG та Interreg NEXT Польща–Україна 2021–2027, які спрямовані на розвиток прикордонних територій, інфраструктури та посилення інституційної взаємодії [79].

Таблиця 3.1 – Ключові напрями розвитку українсько-польського економічного співробітництва

№	Напрям	Зміст та характеристика
1	Інституційне зміцнення співпраці	Розбудова міжурядових механізмів, спільних робочих груп і міжпарламентського співробітництва з метою узгодження політики в економічній, безпековій та гуманітарній сферах
2	Поглиблення економічної інтеграції	Активізація торговельних відносин, розвиток спільного підприємництва, підтримка українського експорту через логістичні можливості Польщі та поступова інтеграція до ринку ЄС
3	Розвиток прикордонної інфраструктури	Оновлення пунктів пропуску, модернізація транспортних шляхів і створення ефективних логістичних хабів для підвищення інтенсивності товарообігу
4	Участь у відбудові України	Залучення польських компаній до проєктів реконструкції інфраструктури, енергетичного сектору, житлового будівництва та цифрової трансформації
5	Освітньо-наукова співпраця	Розвиток академічної мобільності, реалізація спільних наукових проєктів, розширення міжуніверситетських програм і формування спільного інноваційного середовища
6	Гуманітарний вимір	Сприяння інтеграції українських громадян у польське суспільство, розвиток доступу до ринку праці, освіти та соціальних послуг, підтримка міжкультурної комунікації
7	Інформаційна та безпекова взаємодія	Координація дій у сфері інформаційної безпеки, протидія дезінформації та кіберзагрозам, а також зміцнення спільної стійкості до економічного тиску

Джерело: сформовано на основі [39]

Зміцненню інституційної бази двосторонньої співпраці сприяє реалізація спеціалізованих програм, спрямованих на активізацію участі польського бізнесу в інвестиційних процесах в Україні, насамперед у контексті її відбудови та структурної трансформації економіки [43].

Важливим інструментом розвитку економічних зв'язків залишаються ділові форуми та міжнародні платформи співпраці. Зокрема, підсумки XVII Міжнародного форуму «Польсько-українські дні бізнесу» підтверджують вагому роль Польщі як одного з ключових партнерів України, особливо у сферах відновлення економіки, залучення інвестицій та розвитку логістики. Найбільший інтерес зосереджений у галузях будівництва, агропромислового комплексу, енергетики та фінансів, а також у розширенні участі польських компаній у відбудовчих проєктах [39].

У цілому українсько-польське співробітництво у сфері зовнішньоекономічної діяльності в умовах повоєнного відновлення поступово трансформується у комплексну багаторівневу систему, що охоплює інституційний, економічний, інфраструктурний, гуманітарний і безпековий виміри. Її результативність значною мірою визначається узгодженістю дій державних органів, бізнесу та міжнародних партнерів, стабільністю нормативно-правового середовища, достатністю фінансових ресурсів і відповідністю європейським регуляторним стандартам.

Для Польщі така взаємодія відкриває додаткові можливості розширення ринків і посилення ролі регіонального логістичного хабу, тоді як для України вона є джерелом інвестицій, технологій і важливим чинником прискорення євроінтеграційних процесів. Водночас ефективна реалізація наявного потенціалу потребує переходу від декларативних намірів до практичних інструментів стимулювання торгівлі та інвестиційної діяльності.

3.2 Заходи щодо активізації зовнішньої торгівлі та інвестиційної взаємодії

Центральним завданням у посиленні зовнішньоекономічного співробітництва у повоєнний час є побудова цілісного комплексу практичних заходів, які орієнтовані на підвищення результативності як торговельних операцій, так і інвестиційної взаємодії. Особливу увагу варто приділити питанням вдосконалення координаційних механізмів між промисловими підприємствами, розвитку сприятливого інституційного середовища, а також запровадження дієвих інструментів оцінювання виконання міжнародних контрактів.

До числа першочергових заходів у цій сфері належать:

– формування сприятливого інвестиційного середовища для залучення зовнішнього капіталу;

– підтримка реалізації спільних інвестиційних проєктів;

– укладення та актуалізація двосторонніх торговельно-економічних угод;

– нарощування експортного потенціалу українських підприємств;

– розвиток транспортної та логістичної інфраструктури [45, с. 333-342].

Активізація інвестиційного співробітництва нерозривно пов'язана з поглибленням євроінтеграційного курсу України, а Польща у цьому процесі відіграє роль як безпосереднього партнера, так і провідника українських інтересів у структурах ЄС [22, с. 37-46].

Одним із найбільш дієвих інструментів підтримки торгівлі та інвестицій є програма Interreg NEXT Польща–Україна 2021-2027 із загальним бюджетом понад 262 млн євро, з яких безпосередньо на проєктну діяльність виділено більше 214 млн євро [79]. Детальний розподіл фінансування за пріоритетами наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Пріоритети та конкретні цілі програми ТКС Interreg NEXT Польща-Україна 2021-2027

Пріоритет	Конкретні цілі	Бюджет, млн євро
Довкілля	1. Сприяння адаптації до кліматичних змін, зниження ризиків природних катастроф та підвищення стійкості з урахуванням екосистемного підходу. Забезпечення доступу до водних ресурсів і впровадження принципів їх сталого управління. Охорона біорізноманіття, розвиток зеленої інфраструктури та зменшення рівня забруднення. Підтримка переходу до циркулярної та ресурсоефективної економіки.	99,5
Здоров'я	Забезпечення рівного доступу до охорони здоров'я та підтримка стійкості систем охорони здоров'я, включаючи первинну медичну допомогу та підтримку переходу від інституційного догляду до догляду на рівні сім'ї та громади.	53,4
Туризм	Розвиток культурного потенціалу та сталого туризму як чинника економічного зростання, соціальної інтеграції та інновацій.	3,9
Співпраця	Підвищення ефективності публічного управління через розвиток правового й адміністративного співробітництва, а також усунення бар'єрів у прикордонних регіонах.	5,1
Кордони	Посилення безпеки та контролю на прикордонних територіях.	10,7
Доступність	Розвиток сталої та інтермодальної мобільності, інтеграція до мережі TEN-T і покращення транскордонного транспортного сполучення.	41,8

Джерело: сформовано на основі [79]

Тобто моя програма охоплює 6 стратегічних напрямів: захист довкілля, охорону здоров'я, розвиток туристичного потенціалу, зміцнення інституційної взаємодії, підвищення прикордонної безпеки та розбудову транспортної доступності. Разом ці пріоритети формують передумови для розвитку інфраструктури прикордонних регіонів, залучення інвестицій та зростання їхньої конкурентоспроможності. Через виклики, що постали внаслідок російської агресії, Єврокомісія прийняла рішення про додаткове фінансування програми в обсязі 48,5 млн євро, спрямоване на зміцнення стійкості регіону [113].

Інструментом стимулювання інвестиційної взаємодії між Україною та Польщею виступають державні фінансові програми підтримки підприємництва. У 2025 році польська сторона започаткувала програму пільгового кредитування «Кредит для участі у відбудові України», загальний обсяг якої становить 250 млн злотих, це 58,25 млн євро [43]. За цією ініціативо, передбачається надання доступних кредитних ресурсів польським компаніям, що реалізують

інвестиційні проєкти в Україні. Максимальна сума фінансування для одного підприємства може досягати 10 млн злотих, процентна ставка встановлена на рівні 2%, а строк кредитування до 12 років, що формує привабливі умови для інвестування у відновлення національної економіки [43].

Залучені фінансові ресурси можуть використовуватися для розвитку транспортно-логістичної інфраструктури, реалізації проєктів у сфері енергетики, водопостачання, житлового та громадського будівництва, а також для підготовки інвестиційних ініціатив і техніко-економічних обґрунтувань. Окрім цього, програма передбачає підтримку співпраці у сфері зовнішньої торгівлі, зокрема імпортно-експортних операцій між підприємствами двох країн [43].

Реалізація таких ініціатив сприятиме пожвавленню інвестиційної активності, розвитку приватного сектору та поглибленню економічної інтеграції між країнами. Водночас важливим інструментом співпраці України з ЄС є Ukraine Investment Framework (UIF), спрямований на фінансування стратегічних проєктів відновлення. У 2025 р. у Варшаві було представлено нові програми на суму 722 млн євро, які потенційно дозволяють мобілізувати до 2 млрд євро інвестицій. Основні напрями фінансування охоплюють розвиток інфраструктури (охорона здоров’я, комунальний сектор, житлове будівництво) та підтримку бізнесу, що створює умови для прискорення економічного відновлення України [48].

Важливим напрямом є забезпечення енергетичної безпеки України. Відповідно до укладених угод між Європейським інвестиційним банком та НАК «Нафтогаз України», передбачено фінансування на постачання природного газу за рахунок грантової підтримки Норвегії обсягом 127 млн євро. Паралельно реалізуються ініціативи у сфері відновлюваної енергетики із залученням міжнародних фінансових установ та приватних інвесторів [48].

Вдосконалення системи моніторингу діяльності підприємств потребує підвищенню ефективності. Недостатній контроль за виконанням міжнародних контрактів і обмежена оцінка результативності взаємодії знижують ефективність зовнішньоекономічної діяльності. У цьому контексті моніторинг слід розглядати

як безперервний процес збору та аналізу інформації, що дозволяє своєчасно виявляти відхилення та приймати управлінські рішення [15].

Для підвищення якості координаційних процесів доцільно впровадити регулярний (щоквартальний) моніторинг та оцінювання діяльності підприємств, що включає:

– систематичний збір і аналіз даних щодо виконання міжнародних контрактів;

– оцінювання поточного стану підприємств за ключовими економічними показниками;

– прогнозування подальших результатів їх діяльності [45, с. 333-342].

Як показано в ДОДАТКУ Е, процедура моніторингу охоплює кілька послідовних стадій: збір необхідних даних, оцінку результативності діяльності, прогнозування подальших показників та ухвалення відповідних управлінських рішень.

Оцінювання ефективності співпраці доцільно здійснювати за системою фінансово-економічних індикаторів, таких як чистий прибуток, рентабельність активів, власного капіталу та продажів. Можна комплексно визначити рівень економічної результативності підприємств і оцінити перспективи їх подальшого розвитку.

Отже, активізація зовнішньоторговельних та інвестиційних процесів між Україною та Польщею у повоєнний період вимагає комплексного підходу, який поєднує інституційні, фінансові й інфраструктурні інструменти. Визначальне значення при цьому має впровадження системи моніторингу та оцінювання ефективності координації діяльності підприємств, що сприяє підвищенню результативності виконання міжнародних контрактів і зниженню управлінських ризиків. Важливу роль відіграє також залучення європейських програм транскордонного співробітництва, зокрема Interreg NEXT, а також використання інструментів інвестиційної підтримки в межах Ukraine Investment Framework і державних ініціатив Польщі, які забезпечують фінансування інфраструктурних, енергетичних і бізнес-проєктів в Україні. Сукупна реалізація цих заходів

створює передумови для поглиблення економічної інтеграції, збільшення обсягів взаємної торгівлі та активізації інвестиційних потоків, водночас закріплюючи роль Польщі як одного з ключових партнерів України у процесах відновлення та європейської інтеграції.

3.3 Пропозиції щодо мінімізації ризиків та підвищення ефективності двосторонньої співпраці

Незважаючи на високий рівень економічної взаємодії, українсько-польське співробітництво супроводжується низкою системних ризиків і обмежень, що знижують ефективність двосторонніх відносин. Повномасштабна війна значно посилила наявні структурні дисбаланси та водночас зумовила появу нових викликів для розвитку зовнішньої торгівлі та інвестиційної діяльності. Одним із ключових ризиків є нестабільність торговельних потоків, особливо в аграрному секторі, що пояснюється як застосуванням протекціоністських заходів окремими державами ЄС, так і внутрішніми ринковими коливаннями [39].

Дестабілізуючий вплив мають також логістичні обмеження та перевантаження прикордонної інфраструктури, що спричиняє затримки постачань, порушення умов контрактів і зниження передбачуваності зовнішньоекономічної діяльності. У контексті повоєнного відновлення особливої актуальності набувають фінансові й інвестиційні ризики, зумовлені високим рівнем невизначеності та безпековими загрозами. У відповідь на це Польща разом із міжнародними фінансовими інституціями впроваджує механізми страхування ризиків і пільгового фінансування інвестиційних проєктів, спрямованих на відбудову України, зокрема програму підтримки польського бізнесу обсягом близько 58 млн євро [39].

Суттєвим стримувальним чинником залишається недостатній рівень державної підтримки українського експорту, що проявляється у слабкому розвитку механізмів страхування експортних операцій, обмежених можливостях експортного кредитування та фінансового гарантування. Додаткові труднощі створює низький рівень міжбанківської взаємодії та загальна фінансова нестабільність, що ускладнює проведення розрахунків між підприємствами. Водночас бар'єром виступає невідповідність окремих норм національного законодавства європейським стандартам, що ускладнює адаптацію українських компаній до вимог ринку ЄС.

На мікрорівні значною проблемою є обмежена зовнішньоекономічна активність українських підприємств у Польщі, яка проявляється у низькій участі у міжнародних виставках, недостатній маркетинговій присутності та слабкому просуванні продукції. Ускладнює ситуацію і відсутність розвиненої мережі представництв та міжнародних агентств в Україні, що знижує рівень довіри з боку потенційних партнерів. Негативно впливає також нестабільність міжурядового діалогу, що проявляється у складнощах координації офіційних контактів і змінності складу делегацій [44].

У цілому динаміка двосторонньої торгівлі формується під впливом комплексу макроекономічних та інституційних чинників, серед яких ключову роль відіграють географічна близькість країн, членство Польщі в ЄС, функціонування зони вільної торгівлі, воєнний стан в Україні, міграційні процеси, стан прикордонної інфраструктури, валютні коливання та особливості регуляторної політики [44].

Серед основних проблем варто виокремити наявність торговельних обмежень, зокрема протекціоністських заходів щодо української аграрної продукції з боку Польщі, що періодично призводить до скорочення експорту та ускладнює формування стабільного партнерства [42]. Крім того, зберігається структурна диспропорція у торгівлі: Україна переважно експортує сировину, тоді як імпортує продукцію з високою доданою вартістю. Це зумовлює

необхідність диверсифікації експорту та підвищення технологічного рівня виробництва.

Вагомим фактором впливу залишаються безпекові ризики, пов’язані з військовою агресією росії. У цих умовах транскордонне співробітництво трансформувалося, зокрема через переорієнтацію проєктів на підтримку внутрішньо переміщених осіб, гуманітарну допомогу та забезпечення функціонування критичної інфраструктури [79].

Польща відіграє важливу роль як логістичний і гуманітарний центр, забезпечуючи транзит ресурсів, координацію міжнародної допомоги та підтримку постраждалого населення. Запровадження спеціальних програм підтримки українських громадян і адаптація механізмів співпраці до нових умов сприяли підвищенню ефективності реагування на кризові виклики.

Ефективність співробітництва значною мірою залежить від здатності своєчасно виявляти та мінімізувати ризики, що виникають у процесі взаємодії підприємств. До них належать кадрові проблеми, недостатній рівень кваліфікації у сфері ЗЕД, слабка координація між підприємствами та наявність адміністративно-правових бар’єрів.

Одним із напрямів зниження ризиків є розвиток міжнародних бізнес-форумів і посилення інституційної взаємодії, що сприяє зменшенню інформаційної асиметрії, покращенню координації та формуванню довіри між партнерами [39].

Важливим чинником підвищення ефективності співпраці є також розвиток прикордонної інфраструктури, зміцнення безпеки та підвищення логістичної стійкості, що є особливо актуальним в умовах зміни транспортних маршрутів та інтеграції України до європейської транспортної системи [43]. Це дозволить скоротити терміни постачання, знизити витрати та підвищити надійність зовнішньоторговельних операцій.

У відповідь на сучасні виклики Україна формує нову модель підтримки експорту, що передбачає розвиток виробництва продукції з високою доданою вартістю, модернізацію інституційної бази, цифровізацію митних процедур та

розширення інструментів фінансової підтримки. Важливе значення має також розвиток економічної дипломатії та посилення присутності українського бізнесу на польському ринку.

Додаткові можливості відкриває участь у фінансових інструментах ЄС. Зокрема, у межах Ukraine Investment Framework у Варшаві було укладено угоди щодо фінансування відновлення енергетичної та транспортної інфраструктури, розвитку комунального сектору та підтримки бізнесу за участю міжнародних фінансових організацій, таких як ЄІБ, ЄБРР та IFC [43].

Таблиця 3.3 – Основні ризики українсько-польського співробітництва та заходи їх мінімізації

Ризик	Прояв	Наслідки	Заходи мінімізації
Торговельні обмеження та протекціонізм	Обмеження доступу української продукції на ринок Польщі та ЄС	Скорочення експорту, нестабільність торговельних потоків	Диверсифікація експорту, розвиток продукції з високою доданою вартістю
Логістичні обмеження	Перевантаження прикордонної інфраструктури, затримки поставок	Порушення контрактів, зростання витрат	Розвиток транспортної інфраструктури, інтеграція до TEN-T
Фінансові ризики	Недостатній розвиток кредитування та страхування	Обмеження інвестиційної активності	Розвиток експортного кредитування, страхування ризиків, участь у програмах ЄС
Інституційні бар’єри	Невідповідність законодавства нормам ЄС	Ускладнення виходу на ринок	Гармонізація законодавства, розвиток комерційної дипломатії
Низька активність підприємств	Слабка присутність на ринку Польщі	Обмеження партнерств	Участь у форумах, виставках, розвиток бізнес-мереж
Кадрові ризики	Недостатня кваліфікація фахівців	Зниження ефективності ЗЕД	Підвищення кваліфікації, стажування
Комунікаційні проблеми	Слабка координація між підприємствами	Зниження ефективності управління	Впровадження систем комунікації
Безпекові ризики	Вплив війни, нестабільність середовища	Зниження інвестиційної привабливості	Міжнародні фінансові програми, страхування ризиків

Джерело: сформовано автором на основі [45; 79]

Для мінімізації ризиків доцільно реалізувати комплекс заходів, серед яких: підвищення кваліфікації кадрів у сфері ЗЕД; організація стажувань у

Польщі; вдосконалення систем комунікації між підприємствами; забезпечення доступу до актуальної аналітичної інформації.

Підвищення ефективності співробітництва потребує також системного підходу, що передбачає поетапне управління: аналіз поточного стану відносин, визначення пріоритетів, виявлення бар'єрів, адаптацію міжнародного досвіду, реалізацію спільних заходів, моніторинг результатів і коригування стратегії відповідно до змін зовнішнього середовища [45, с. 333-342]. Важливою умовою є також налагодження ефективної внутрішньої комунікації на підприємствах, що забезпечує узгодженість дій і підвищує якість управлінських рішень.

Основні ризики українсько-польського зовнішньоекономічного співробітництва та заходи щодо їх мінімізації систематизовано у табл. 3.3.

Узагальнюючи, слід зазначити, що обмеження українсько-польського економічного співробітництва мають комплексний і системний характер, що зумовлює необхідність одночасного вирішення інституційних, фінансових, регуляторних і комунікаційних проблем. Реалізація запропонованих заходів сприятиме мінімізації наявних ризиків, підвищенню ефективності координації діяльності підприємств, активізації інвестиційної взаємодії та поглибленню українсько-польського зовнішньоекономічного співробітництва в умовах європейської інтеграції.

ВИСНОВКИ

За результатами матеріалу викладеному у кваліфікаційній роботі та виконавши мету і завдання можна зробити такий висновок, зовнішньоекономічна діяльність держави є багаторівневою системою економічних відносин, яка функціонує на мікро та макро рівнях та забезпечує інтеграцію національної економіки у світовий простір. Основна її суть полягає у реалізації взаємовигідних форм міжнародної взаємодії, включаючи торгівлю, інвестиції, виробничу кооперацію та технологічний обмін. Тобто ЗЕД ключова діяльність у забезпеченні економічного зростання, підвищенні ефективності використання ресурсів і розширенні участі держави в міжнародному поділі праці.

Утворюючий елемент сучасної глобальної економіки є міжнародне економічне співробітництво, яке формує нові підходи до взаємодії держав в умовах цифровізації, геополітичної нестабільності та трансформації світових ринків. Його розвиток значною мірою визначається діяльністю міжнародних організацій, таких як СОТ, МВФ та ООН, які забезпечують регуляторну координацію, фінансову стабільність і встановлення універсальних правил економічної взаємодії між країнами.

Нормативно-правове забезпечення зовнішньоекономічних відносин України та Польщі характеризується багаторівневою структурою, що поєднує наднаціональні регуляторні механізми, двосторонні міждержавні угоди та національні правові системи обох країн. Така система сприяє гармонізації торговельних стандартів, лібералізації ринків і створенню передумов для ефективного функціонування двосторонньої торгівлі, інвестиційної співпраці та інтеграції України до європейського економічного простору.

На сьогодні, сформувалася асиметрична модель відносин. Вона характеризується експортом України переважно сировинної та продукції первинної переробки, тоді як імпорт із Польщі представлений товарами з

високою доданою вартістю, зокрема машинами, обладнанням, транспортними засобами та готовою продукцією. Така структура зумовлює технологічну залежність української економіки та водночас свідчить про інтеграційний характер співпраці. Важливим елементом взаємозв'язку є також значний внесок українських трудових мігрантів у функціонування польської економіки, що підтверджує взаємозалежність ринків праці обох країн.

За результатами аналізу інвестиційного та виробничого співробітництва встановлено, що, незважаючи на стратегічну важливість українсько-польського партнерства, інвестиційна активність залишається недостатньо високою. Інвестиційний клімат України, особливо в умовах воєнного стану, характеризується підвищеними ризиками, що стримує приплив іноземного капіталу, зокрема з боку польських інвесторів. У цьому контексті ключового значення набуває впровадження заходів зі страхування інвестиційних ризиків, участі у міжнародних програмах підтримки, удосконалення роботи митної та податкової систем, а також підвищення пропускної спроможності прикордонної інфраструктури [71]. Це створює передумови для активізації виробничої кооперації та поглиблення інвестиційної взаємодії між країнами. Дослідження факторів та проблем розвитку двостороннього співробітництва свідчить, що на сучасному етапі воно формується під впливом як стимулюючих, так і стримувальних чинників. До основних проблем належать політичні обмеження, логістичні ускладнення, блокування кордонів та коливання торговельних потоків, що негативно впливають на стабільність експорту. Водночас запровадження регуляторних заходів, оптимізація транзитних процедур та вдосконалення механізмів торговельного контролю сприяють підвищенню прозорості та передбачуваності ринку.

Сучасна структура українсько-польського зовнішньоекономічного співробітництва у повоєнний період формується як багаторівнева система, що охоплює інституційні, економічні, інфраструктурні, гуманітарні та безпекові складові. Її ефективність визначається рівнем узгодженості дій державних інституцій, бізнес-структур та міжнародних партнерів, а також здатністю

забезпечити стабільність нормативно-правового середовища та гармонізацію економічних механізмів із європейськими стандартами. Українсько-польське співробітництво має взаємовигідний характер, оскільки сприяє для Польщі розширенню ринків та зміцненню логістичних позицій, а для України — залученню інвестицій, технологій і прискоренню євроінтеграційних процесів.

Активізація зовнішньої торгівлі та інвестиційної взаємодії потребує комплексного використання інституційних, фінансових та інфраструктурних інструментів розвитку. Ключову роль у цьому процесі відіграє впровадження системи моніторингу та оцінювання ефективності координації діяльності підприємств, що дозволяє підвищити результативність міжнародних контрактів і зменшити управлінські ризики. Важливими чинниками також виступають європейські програми транскордонного співробітництва, зокрема Interreg NEXT, та інструменти інвестиційної підтримки в межах Ukraine Investment Framework і державних програм Польщі, які забезпечують фінансування стратегічних проєктів у сферах інфраструктури, енергетики та бізнесу, що створює передумови для зростання товарообігу, активізації інвестицій та поглиблення економічної інтеграції між країнами.

Обмеження українсько-польського економічного співробітництва мають системний характер і охоплюють інституційні, фінансові, регуляторні, логістичні та комунікаційні аспекти. Їх подолання потребує впровадження комплексних заходів, спрямованих на підвищення ефективності координації діяльності підприємств, розвиток кадрового потенціалу, удосконалення механізмів комунікації та розширення інституційної взаємодії бізнес-спільнот. Реалізація запропонованих підходів сприятиме мінімізації ризиків, підвищенню стійкості зовнішньоекономічних зв’язків, активізації інвестиційної взаємодії та подальшому поглибленню українсько-польського співробітництва в умовах європейської інтеграції.

Українсько-польське економічне партнерство сьогодні, одночасно найбільший актив і найбільша невикористана можливість в зовнішньоекономічній політиці України. Актив тому, що навіть в умовах війни

товарообіг подвоївся, інвестиції зростають, а сотні тисяч людей щодня перетинають спільний кордон у пошуках кращого. Невикористана можливість, тому що за цими цифрами ховається структура, яка консервує залежність: сировина в обмін на готову продукцію, дешева праця в обмін на чужу додану вартість, транзит в обмін на чужий прибуток.

Вихід із цієї пастки не в протекціонізмі і не в нових деклараціях. Він у свідомій промисловій політиці, що стимулює переробку всередині України; у механізмах, що перетворюють географічну близькість з Польщею на технологічне партнерство, а не лише на логістичну зручність; і в інституційній спроможності, яка дозволить не просто підписувати угоди, а виконувати їх.

Польща пройшла шлях від аграрної периферії Європи, до одинадцятої економіки світу за тридцять років після вступу до ЄС. Для України цей досвід не абстрактний приклад, а конкретна дорожня карта. І Польща, як ніхто інший, зацікавлена в тому, щоб ця карта спрацювала, бо стабільна, інтегрована в ЄС Україна, є для неї стратегічним інтересом, а не благодійністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Договір між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво від 18.05.1992. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 43. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_172#Text (дата звернення: 03.03.2026).

2. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text (дата звернення: 03.03.2026).

3. Закон України «Про приєднання до Конвенції про спільний транзит» від 15.11.2022 № 2509-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2509-20#Text (дата звернення: 03.03.2026).

4. Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Польща про уникнення подвійного оподаткування від 12.01.1993 № 616_168. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_168#Text (дата звернення: 03.03.2026).

5. Меморандум про співробітництво у сфері відновлення та регіональної політики (Україна–Польща, 2025). URL: https://www.atfl.org.ua/en/news/ukraine-and-poland-signed-memorandum-cooperation-reconstruction-and-regional-policy (дата звернення: 03.03.2026).

6. Постанови Кабінету Міністрів України про ліцензування та квотування експорту (2024–2025 рр.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/ (дата звернення: 03.03.2026).

7. Регламенти ЄС щодо тимчасових торговельних преференцій для України (2022–2024 рр.). URL: https://eur-lex.europa.eu/ (дата звернення: 03.03.2026).

8. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 27.06.2014 № 984_011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 03.03.2026).

9. Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про

взаємне заохочення та захист інвестицій від 12.01.1993 № 616_113. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_113#Text (дата звернення: 03.03.2026).

10. Угода між Україною та Європейським Союзом про вантажні автоперевезення від 29.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ (дата звернення: 03.03.2026).

11. Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про торговельно-економічне співробітництво від 04.10.1991 № 616_002. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_002#Text (дата звернення: 03.03.2026).

12. Акименко О. Ю. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислового виробництва: теорія, методологія, практика: монографія. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 420 с. URL: https://ir.stu.cn.ua/bitstreams/116bb5db-6ece-480e-bd4e-71c423f6d19e/download. (дата звернення: 03.03.2026).

13. Барчук К.В., Оришко Д.О., Атаманчук З.А. Торговельно-економічне співробітництво України та Польщі. *Галицький економічний вісник*. 2024. Т. 90. №5. С. 201-209. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.05.201. (дата звернення: 03.03.2026).

14. Бойніцка Н.В. Польсько-українські економічні відносини – перспективи розвитку. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»,* №49. 2025. с. 23-31. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-03 (дата звернення: 30.03.2026).

15. Власюк В. Статистика з польського кордону. Чому Польщі не вигідне згортання економічних відносин з Україною? *Економічна правда.* 2024. URL: https://www.epravda.com.ua/ columns/2024/03/5/710739/

16. Горбаль Н. І., Гресько В. В., Гудима Р. В. Тенденції та перспективи розвитку українського експорту. *Бізнес Інформ,* 2019. № 1. С. 73-78.

17. Гордійчук-Бурдіна Х. І. Концептуальні засади міжнародного економічного співробітництва: секц. 2. Роль держави у розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва. *Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність: зб. наук. пр. XXI (XXXIII)*

Міжнар. наук.-практ. конф., 17-18 квітня. 2025р. Київ КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025. с. 30-32. URL: https://istc-proc.kpi.ua/issue/view/19315. (дата звернення: 02.03.2026).

18. Горенюк О. Протести польських фермерів: хто розсипав зерно і коли це скінчиться. *Економічна правда.* 2024. URL: https:// www.epravda.com.ua/columns/2024/02/27/710436. (дата звернення: 02.03.2026).

19. Давигора О. Майже половина українських біженців планують залишитися в Польщі надовше – дослідження. *УНІАН*. 2023. URL: https://www.unian.ua/economics/finance/mai-zhe-polovina-ukrajinskih-bizhenciv-planuyut-zalishitisya-v-polshchi-nadovshe-doslidzhennya-12183339.html. (дата звернення: 30.03.2026).

20. Дідівський М. М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посібник. Київ: Знання, 2006. 462 с.

21. Європейська правда. Україна закликає польських перевізників припинити блокаду кордону. 2023. URL: https://www.eurointegration.com.ua/news/ 2023/11/6/7172943/

22. Єлова Т. А. Зовнішня політика України та Польщі у контексті реалізації регіональної безпеки та розвитку співробітництва з ЄС. *Регіональні студії.* 2025. Вип. 41. С. 37-46.

23. Економічна правда. Блокада кордону: українська економіка вже зазнала €400 млн збитків – асоціація. 2023. URL: https://www.epravda.com.ua/ news/2023/11/22/706882/

24. Завгородній А. В. Принципи зовнішньоекономічної діяльності: національні та регіональні виміри. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Том 4. №1. С. 85-93. URL: https://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/ujae_2019_r01_a10.pdf (дата звернення: 02.03.2026).

25. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: підруч.; Багрова І. В., Рєдіна Н. І., Власюк В. Є., Гетьман О. О. Київ: Центр навч. літ-ри, 2004. 580 с.

26. Ізмайлов О. Аналіз взаємозв'язку галузей економік України та Польщі. *Економіка та суспільство*. 2025. №76. DOI:

https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025- 76-16. (дата звернення: 03.03.2026).

27. Кваша С., Павленко О., Вакуленко В. Наукові засади розвитку зовнішньоекономічної діяльності в контексті міжнародних відносин України в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство, (61). 2024. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3713). (дата звернення: 03.03.2026).

28. Коваленко О., Добровська А., 2020. *Методи та алгоритми координації у промислових системах управління , КПІ ім.Ігоря Сікорського, Київ*, с. 190.

29. Ковбатюк М. В., Шкляр В. В., Ковбатюк Г. О., Пєтухов А. С. Сучасні тренди та тенденції розвитку міжнародної торгівлі. *Економіка: сучасні тренди та тенденції.* 2024. №2. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-4-33-42 22. (дата звернення: 03.03.2026).

30. Кравчук П. Аналітична записка: Українсько-польський кордон як ключ до співпраці і виклик. 2023. https://europewb.org.ua/wp-content/ uploads/2023/11/AZ-ukr-pol-kordon.pdf. (дата звернення: 03.03.2026).

31. Леонов Я. В. Організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку підприємств водопостачання: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Харків, 2008. 22 с.

32. Люба О. Еволюція і суть зовнішньоекономічної діяльності як основи соціально-економічного розвитку держави. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. *Вісник економіки* № 4, 2021 с. 87-101. URL: https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/f95bd3ac-e4b6-4b01-8f51-17bf3da504af/content. (дата звернення: 02.03.2026).

33. Мартинова Л. Б., Чорна Н. М. Торговельно-економічне співробітництво України та Польщі в умовах поглиблення інтеграційних процесів у Європі. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*, (21). 2018.

34. Машталір Я. П. Механізм управління зовнішньоекономічною

діяльністю машинобудівного підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (машинобудування). Хмельницький, 2009. 23 с.

35. Мельник Т., Туніцька Ю. Зовнішньоторговельні зв'язки України та Польщі: 2022-2024. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2024. №5. С. 4-24. Серія. Економічні науки. URL: https://doi.org/10.31617/3.2024(136)01. (дата звернення: 30.03.2026).

36. Міщенко Д. А., Міщенко Л. О. Теоретичні основи механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* 2021. №2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1965. (дата звернення: 24.02.2026).

37. Новіков О. Є., Садрідінов Т. Ш. Систематизація наукових поглядів щодо визначення сутності терміна «зовнішньоекономічна діяльність». *Вісник Хмельницького національного університету.* 2014. № 2. С. 183-186.

38. Павлов О.І. Глобальні трансформації міжнародних економічних відносин. *Вісник Ужгородського університету*. 2022. Вип. 42. DOI: https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-42-19. (дата звернення: 03.03.2026).

39. Перспективи зміцнення бізнес-партнерства між Україною і Польщею крізь оптику відбудови України: результати XVII Міжнародного форуму «Польсько-українські дні бізнесу» URL: https://ukrbizpol.org/novini/perspektivi-zmitsnennya-biznes-partnerstva-mizh-ukrayinoyu-i-polshheyu-kriz-optiku-vidbudovi-ukrayini-rezultati-hvii-mizhnarodnogo-forumu-polsko-ukrayinski-dni-biznesu/. (дата звернення: 19.04.2026).

40. Перший день ReBuild Ukraine 2025: Мінекономіки презентувало інструменти залучення інвестицій у відновлення України. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/pershyi-den-rebuild-ukraine-2025-minekonomiky-prezentuvalo-instrumenty-zaluchennia-investytsii-u-vidnovlennia-ukrainy (дата звернення: 30.03.2026).

41. План для реалізації Ukraine Facility 2024-2027. URL:

https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/

42. Польща й Україна: як торговельне партнерство може приносити взаємну вигоду. URL: https://gmk.center/ua/posts/polshcha-ta-ukraina-iak-torhovelne-partnerstvo-mozhe-prynosyty-vzaiemnu-vyhodu/ (дата звернення: 30.03.2026).

43. Польща розпочала реалізацію програми на 250 млн злотих для підтримки бізнес-проєктів своїх компаній в Україні. Відділ зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації. *Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України*. URL: https://me.gov.ua/news/detail/3dddd864-ea86-4cbe-8f45-cf10a17814c2?lang=uk-ua&title=polscharozpochalarealizatsiiuprogramina250-mlnzlotikhdliapidtrimkibiznesproktivsvoikhkompaniivukraini/ (дата звернення: 19.04.2026)

44. Пріоритетне партнерство: Спільне бачення українсько-польських відносин. *Дискусійна записка українсько-польської Діалогової групи*. URL: https://www.irf.ua/content/files/ua_pl__priorytytne_partnerstvo.pdf). (дата звернення: 19.04.2026).

45. Процик І.С., Скрипичайко В.Т. Дослідження шляхів розвитку українсько-польської співпраці у сфері координації діяльності промислових підприємств. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку.* № 2 (9), 2023. с. 333-342. URL: https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/dec/32738/menedzhment223maket-333-342.pdf. (дата звернення: 19.04.2026).

46. Рахман М. С., Євтушенко В. А., Рудас Д. С. Зовнішньоекономічна діяльність України з країнами ЄС. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. №47. С. 39-44.

47. Статистика зовнішнього сектору. НБУ. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5.

48. У Варшаві підписано нові інвестиційні угоди між Україною та ЄС

під час ReBuild Ukraine. Урядовий портал. *Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України.* URL: https://www.kmu.gov.ua/news/u-varshavi-pidpysano-novi-investytsiini-uhody-mizh-ukrainoiu-ta-ies-pid-chas-rebuild-ukraine. (дата звернення: 19.04.2026).

49. Українці зареєстрували рекордну кількість бізнесів у Польщі за 2025 рік. URL: https://delo.ua/news/ukrayinci-zarejestruvali-rekordnu-kilkist-biznesiv-u-polshhi-za-2025-rik-457787/ (дата звернення: 30.03.2026).

50. Укрінформ. Польський комісар ініціює обмеження імпорту в ЄС українського цукру та м'яса птиці. 2024. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3809627-polskij-evrokomisar-iniciue-obmezenna-importu-u-es-ukrainskogo-cukru-ta-masa-ptici.html.

51. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки: навч. посіб. Київ: Знання, 2006. 435 с.

52. Шевченко І.О. Гармонізація цифрової торгівлі на глобальних ринках: український та міжнародний досвід: монографія. Тернопіль: Західноукраїнський національний університет, 2023. 457 с. 26.

53. Як Польща інвестує в Україну? URL: https://monitor-press.info/uk/news/23340-yak-polshha-investuje-v-ukrayinu. (дата звернення: 30.03.2026)

54. Agreement between the European Union and Ukraine on the carriage of freight by road (signed 29 June 2022): *Agreement.* 2022. URL: https://transport.ec.europa.eu/system/files/2022-06/Agreement_EU_Ukraine_carriage_of_freight_by_road.pdf). (дата звернення: 03.03.2026).

55. Global Value Chain Development Report 2021: Beyond Production. Geneva : World Trade Organization; Manila: *Asian Development Bank*, 2021. URL: https://surl.li/nvkcau. (дата звернення: 03.03.2026).

56. Economic cooperation / E. O'Farrill et al. AGCID. URL: https://www.agcid.gob.cl/images/centro_documentacion/documento_de_trabajo_cooperacion_econo mica_ingles.pdf. (дата звернення: 03.03.2026).

57. European Economic Forecast. 2024. URL: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/c63e0da2-c6d6-4d13-8dcb-646b0d1927a4_en?filename=ip286_en.pdf. (дата звернення: 30.03.2026).

58. Ferracane M.F., Ugarte S.G., Rogaler T. Global Trends in Digital Trade Policies and Practices: *Evidence from the Digital Trade Integration Database. World Trade Review.* 2025. URL: https://surl.lt/bfymma. https://doi.org/10.1017/S1474745625100955. (дата звернення: 03.03.2026).

59. FORSAL.PL. Polskie drogi i porty są otwarte dla ukraińskiego zboża. 2022. URL: https://forsal.pl/ biznes/rolnictwo/artykuly/8418873,polskie-drogi-porty-otwarte-dla-ukrainskiego-zboza.html

60. Krugman Paul R., Obstfeld Maurice, Melitz Marc J. International Economics. *Theory and Policy. Global Edition*. 12th. ed. Pearson, 2022. 819 p.

61. Matuszak S. Coraz ważniejszy partner. Polski eksport na Ukrainę i inwestycje w tym państwie URL: https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2024-08-05/coraz-wazniejszy-partner-polski-eksport-na-ukraine-i.

62. Melnyk T., Tunitska Y., Banas D. Economics and Business Review, 3(9). 2023. URL: https://journals.ue.poznan.pl/ebr/issue/view/91. (дата звернення: 30.03.2026).

63. OECD. An Introduction to Online Platforms and Their Role in the Digital Transformation. *Paris: OECD Publishing*, 2019. 220 p. URL: https://www.oecd.org/en/publications/an-introduction-to-online-platforms-and-theirrole-in-the-digital-transformation_53e5f593-en.html. (дата звернення: 03.03.2026).

64. OECD. Regional Trade Agreements and the Environment. Policy Perspectives. Paris : *OECD Publishing*, 2022. URL: https://surl.li/nmjtyj

65. OECD, WTO, IMF, UNCTAD Handbook on Measuring Digital Trade. *Second Edition*. 2023. 178p. DOI: https://doi.org/10.1787/ac99e6d3-en. (дата звернення: 03.03.2026).

66. Regulation (EU) 2022/870 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2022 on temporary trade-liberalisation measures supplementing trade

concessions applicable to Ukrainian products… Official Journal of the European Union. 2022. Regulation (EU) 2024/1392 of the European Parliament and of the Council of 14 May 2024 on temporary trade-liberalisation measures… EUR-Lex. 2024. URL: https://eur-lex.europa.eu. (дата звернення: 03.03.2026).

67. Rozporządzenie Rady Ministrów РП Dz.U. 2023 poz. 1898 (2023). URL: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU2023001898 (дата звернення: 03.03.2026).

68. Serwis Rzeczypospolitej Polskiej. (2023, 3 marca). Wspólne oświadczenie ministrów rolnictwa Polski i Ukrainy po spotkaniu w Warszawie. URL: https://www.gov.pl/ attachment/96b2c1f4-f5ae-49a6-a508-693b307625bb.

69. Shlapak A., Yatsenko O., Ivashchenko O., Zarytska N., Osadchuk V. Digital transformation of international trade in the context of globalization: literature review. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2023. Vol. 6 (53). P. 334-347. https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.53.2023.4241.

70. Special report “EU support to cross-border cooperation with neighbouring countries” 2022. URL: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR22_27/SR_EU_support_to_cross-border_cooperation_ EN.pdf (дата звернення: 11.04.2026).

71. World Trade Organization. World Trade Report 2023: Re-globalization for a secure, inclusive and sustainable future. Geneva : WTO, 2023. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr23_e/wtr23_e.pdf. (дата звернення: 03.03.2026).

72. World Trade Organization. World Trade Report 2024. Geneva: *WTO Publications,* 2024. 210 p. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr24_e/wtr24_e.pdf. (дата звернення: 03.03.2026).

73. United Nations Conference on Trade and Development. World Investment Report 2023: *Investing in Sustainable Energy for All. New York; Geneva: UNCTAD,* 2023. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2023_en.pdf. (дата звернення: 03.03.2026).

74. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/

75. Офіційний сайт Міністерство аграрної політики та продовольства України, https://minagro.gov.ua/. (дата звернення: 19.04.2026).

76. Офіційний сайт Посольства України в Польщі. URL: https://poland.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/233-dogovirno-pravova-baza-mizhukrajinoju-ta-polyshheju). (дата звернення: 03.03.2026).

77. Офіційний сайт. Центр Разумкова. URL: https://razumkov.org.ua/ (дата звернення: 03.03.2026).

78. Офіційний сайт Eurostat Database. URL: https://ec.europa.eu/eurostat (дата звернення: 03.03.2026).

79. Офіційний сайт Interreg NEXT. URL: https://pl-ua.eu/ (дата звернення: 19.04.2026).

80. Офіційний сайт UN Comtrade Database. URL: https://comtradeplus.un.org/ (дата звернення: 03.03.2026)

Додаток А

Огляд зарубіжної літератури

1. World Trade Organization. World Trade Report 2023: Re-globalization for a secure, inclusive and sustainable future. Geneva: WTO, 2023.

World Trade Report 2023 is an annual publication of the World Trade Organization that analyzes current trends in global trade and the main challenges facing the international trading system. The report focuses on the concept of re-globalization, which aims to make globalization more resilient, inclusive, and sustainable rather than reversing it.

It examines the impact of geopolitical tensions, supply chain disruptions, technological changes, and climate-related risks on global trade flows. Special attention is given to the role of multilateral trade rules in ensuring stability and predictability in the global economy.

The report also highlights issues of inclusive development and the growing importance of digital trade and e-commerce as key drivers of future economic growth.

2. United Nations Conference on Trade and Development. World Investment Report 2023: Investing in Sustainable Energy for All. New York; Geneva: UNCTAD, 2023

World Investment Report 2023 is an annual publication of UNCTAD that analyzes global trends in foreign direct investment (FDI) and their implications for sustainable development. The report focuses on investment in sustainable energy as a key priority for achieving global climate and development goals.

It highlights current challenges in mobilizing sufficient investment flows to support the energy transition, particularly in developing and emerging economies. Special attention is given to the role of public policy, international cooperation, and private sector engagement in closing the investment gap in renewable energy and related infrastructure.

The report also examines structural shifts in global investment patterns, the growing importance of green finance, and the need for improved regulatory frameworks to support sustainable investment.

3. Special report "EU support to cross-border cooperation with neighbouring countries". European Court of Auditors. 2022.

This special report by the European Court of Auditors provides a comprehensive assessment of the effectiveness of EU-funded cross-border cooperation programmes with neighbouring countries, including Ukraine and Poland. The report evaluates whether EU financial support has achieved its intended objectives in terms of regional development, institutional capacity building, and economic integration along external borders. The audit identifies key structural weaknesses in programme implementation.

Particular attention is paid to the INTERREG programmes and their practical outcomes in border regions. The report concludes with actionable recommendations for improving programme governance, simplifying administrative procedures, and strengthening monitoring mechanisms to ensure that EU cross-border funding delivers measurable and sustainable results for partner countries, including Ukraine.

4. Serwis Rzeczypospolitej Polskiej. Joint Statement of the Ministers of Agriculture of Poland and Ukraine following the meeting in Warsaw. 2023.

This official joint statement issued by the Polish and Ukrainian ministers of agriculture following their bilateral meeting in Warsaw in March 2023 reflects the acute tensions that emerged in the agricultural trade relationship between the two countries in the context of Russia's full-scale invasion of Ukraine.

The document is significant as a primary source illustrating how bilateral agricultural trade disputes are managed at the intergovernmental level, and serves as evidence of the political and economic complexity underlying Ukrainian-Polish economic cooperation during wartime.

5. Rozporządzenie Rady Ministrów RP Dz.U. 2023 poz. 1898. Council of Ministers of the Republic of Poland. 2023.

This regulation issued by the Council of Ministers of the Republic of Poland introduced temporary restrictions on the import of selected Ukrainian agricultural

products into Polish territory in 2023. It reflects the tension between Poland's political solidarity with Ukraine and the economic interests of its agricultural sector, particularly in the context of the EU's broader temporary trade liberalisation measures for Ukraine adopted in 2022.

From a legal standpoint, the regulation raises important questions about the compatibility of unilateral member state trade restrictions with EU common commercial policy, and illustrates the limits of top-down trade liberalisation when domestic economic pressures are not adequately addressed through compensatory mechanisms.

6. Regulation (EU) 2022/870 and Regulation (EU) 2024/1392 of the European Parliament and of the Council on temporary trade-liberalisation measures for Ukrainian products. Official Journal of the European Union / EUR-Lex. 2022, 2024.

These two EU regulations form the core legal framework for the temporary liberalisation of trade with Ukraine introduced in response to Russia's full-scale military aggression. Regulation 2022/870, adopted in May 2022, suspended all import duties, anti-dumping measures, and safeguard measures applicable to Ukrainian goods, providing Ukrainian exporters with immediate preferential access to the EU single market, including Poland.

Regulation 2024/1392 extended and modified these measures with updated conditions, introducing automatic safeguard mechanisms for sensitive product categories — particularly cereals, poultry, eggs, and sugar — in response to concerns from EU member states about market disruption. The updated regulation established clear volume thresholds and triggers for the reintroduction of protective measures, reflecting lessons learned from the agricultural conflicts of 2022–2023.

7. OECD, WTO, IMF, UNCTAD. Handbook on Measuring Digital Trade. Second Edition. 2023.

The Handbook on Measuring Digital Trade, jointly published by four leading

international organisations, provides a comprehensive methodological framework for defining, classifying, and measuring digital trade flows at the national and international levels.

The handbook is particularly relevant for understanding the growing role of digital trade in bilateral economic relations, including between Ukraine and Poland, where e-commerce, IT services, and digitally enabled business models have expanded rapidly since 2022. It offers a standardised toolkit for national statistical offices seeking to integrate digital trade measurement into their existing data collection systems.

8. OECD. Regional Trade Agreements and the Environment: Policy Perspectives. Paris: OECD Publishing. 2022.

This OECD policy paper examines the growing intersection between regional trade agreements and environmental regulation, analysing how trade commitments interact with climate policy, sustainability standards, and green transition objectives. The paper surveys a wide range of existing trade agreements to identify how environmental provisions are structured and enforced in practice.

The publication is directly relevant to the Ukrainian-Polish trade relationship in the context of Ukraine's alignment with EU environmental standards under the Association Agreement, and Poland's obligations under the European Green Deal. It highlights the risk that divergent environmental standards between trading partners can create non-tariff barriers and competitive distortions, even in the presence of formal free trade arrangements.

9. Ferracane M.F., Ugarte S.G., Rogaler T. Global Trends in Digital Trade Policies and Practices: Evidence from the Digital Trade Integration Database. World Trade Review. 2025.

This peer-reviewed academic article presents empirical findings from the Digital Trade Integration Database, offering a systematic cross-country analysis of digital trade policy trends and their effects on international commerce. The authors document a growing divergence in national regulatory approaches to digital trade, with some

countries liberalising data flows and digital services while others impose increasingly restrictive data localisation and platform regulation requirements.

The article contributes to the broader scholarly debate on the governance of digital trade and provides a quantitative foundation for evaluating the effectiveness of digital trade chapters in bilateral and regional trade agreements, making it a valuable reference for designing evidence-based digital trade policy between Ukraine and Poland.

10. European Economic Forecast. European Commission. 2024.

The European Economic Forecast is a flagship analytical publication of the European Commission, providing macroeconomic projections and policy assessments for all EU member states as well as candidate countries, including Ukraine. The 2024 edition covers GDP growth, inflation, public finance trajectories, and labour market conditions against the backdrop of ongoing geopolitical uncertainty, energy market adjustments, and the gradual recovery from post-pandemic economic disruptions.

For Poland, the forecast projects continued moderate growth driven by domestic consumption and investment, supported by EU cohesion fund disbursements and strong labour market performance. For Ukraine, the document acknowledges the extraordinary fiscal pressures generated by the war, the importance of continued international financial assistance, and the initial signs of economic stabilisation and recovery observed in 2023–2024.

The forecast is a key reference source for contextualising the macroeconomic environment in which Ukrainian-Polish bilateral trade and investment flows evolve, and provides the empirical foundation for scenario-based analysis of post-war economic recovery trajectories and their implications for the bilateral economic relationship.

Додаток Б

Annotation

Franshchuk K.Yu. «Foreign economic activity of Ukraine in bilateral cooperation (on the example of Poland)». Manuscript. Qualifying bachelor's thesis on specialty 292 «International economic relations», 2026.

The work examines the theoretical and methodological foundations of foreign economic activity (FEA) within the framework of bilateral international cooperation. The author reveals the essence, forms and mechanisms of state foreign economic activity, investigates key concepts and models of international economic cooperation, and analyses the regulatory and legal framework governing Ukraine-Poland economic relations.

The second part of the paper provides a comprehensive analysis of the current state of Ukraine's foreign economic activity in cooperation with the Republic of Poland. The author studies the dynamics and commodity structure of bilateral trade, examines investment and industrial cooperation between the two countries, and identifies the main factors and challenges hindering the development of bilateral economic relations.

The third part of the work substantiates prospective directions for enhancing Ukrainian-Polish foreign economic cooperation in the post-war period. The author develops measures aimed at intensifying foreign trade and investment interaction, and formulates proposals for minimising risks and improving the overall effectiveness of bilateral economic collaboration.

Having conducted this research, the author concludes that deepening Ukraine's integration into the European economic space, with Poland serving as a key transit link and investor, requires systematic improvements in trade facilitation, investment climate, and legislative harmonisation with EU standards. Practical recommendations for increasing the efficiency of Ukraine's foreign economic activity in cooperation with Poland are formulated on the basis of the study.

Key words: foreign economic activity, foreign trade, international economic cooperation, Ukraine, Poland, investments, bilateral relations, economic integration.

Year: 2026

Додаток В

Основні форми міжнародної торгівлі в умовах глобалізації

Класифікаційна ознака	Форма міжнародної торгівлі	Сутність	Характерні риси
За об'єктом торгівлі	Торгівля матеріальними товарами (сировина, проміжна продукція, інвестиційні та споживчі товари)	Міждержавний обмін фізичними товарами аграрного, промислового та споживчого призначення	Наявність логістичних ланцюгів, митне регулювання, стандартизація, фізичне транспортування
	Торгівля послугами (транспортні, фінансові, освітні, IT, креативні)	Надання нематеріальних продуктів через переміщення капіталу, інформації, роб. сили	Цифрові канали передачі, залежність від міжнародного регулювання, висока роль людського капіталу
	Обіг прав інтелектуальної власності (патенти, ліцензії, ноу-хау, бренди)	Передача або продаж прав на результати інтелектуальної діяльності	Ліцензійні угоди, роялті, франчайзингові моделі, трансфер технологій
	Цифрова торгівля (електронні послуги, SaaS, цифровий контент, хмарні рішення)	Реалізація товарів і послуг у цифровому середовищі	Онлайн-платформи, мінімальні транзакційні витрати, миттєве постачання
За способом здійснення	Традиційна (офлайн) торгівля	Укладання контрактів через фізичні канали збуту	Матеріальна інфраструктура, тривалі поставки, митні процедури
	Електронна комерція (B2B, B2C, C2C)	Торговельні операції, здійснені через інтернет	Онлайн-каталоги, цифрові платежі, глобальний доступ до клієнтів
	Платформна торгівля (маркетплейси)	Посередницькі цифрові екосистеми, що поєднують продавців і покупців	Алгоритмічне управління, рейтингові системи, масштабованість
	Торгівля в межах глобальних ланцюгів вартості (GVC)	Фрагментація виробничого процесу між різними країнами	Аутсорсинг, офшоринг, контрактне виробництво
За організаційно-правовою формою	Міждержавні угоди та контракти	Офіційні домовленості між країнами щодо умов торгівлі	Регулювання тарифів і квот, економічна інтеграція
	Корпоративні угоди (ліцензування, франчайзинг, довгострокові контракти)	Договірні відносини між суб'єктами господарювання різних країн	Стандартизовані процедури, передача управлінських і технологічних прав
	Біржова торгівля та міжнародні аукціони	Стандартизований обіг товарів на організованих ринках	Використання деривативів, брокерських послуг, уніфік. стандартів
	Електронні торговельні системи (e-procurement, e-tendering)	Цифрові механізми укладання контрактів і здійснення закупів	Автоматизація, прозорість, оперативність операцій

Джерело: складено автором на основі [60; 63-65]

Додаток Г

Системні елементи нормативно-правового регулювання двосторонньої торгівлі

Блок регулювання	Основні акти	Роль в торговельно-економічних відносинах країн
Внутрішнє законодавство України	Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [2]; податкове, митне, валютне законодавство; Закон «Про стимулювання інвестиційної діяльності»; оновлені митні та валютні регламенти	Визначає загальні принципи ЗЕД, правила ліцензування та квотування, митного оформлення і валютного контролю, створює сучасні стимули для інвестицій у двосторонній торгівлі
Право та політика ЄС	Угода про асоціацію Україна–ЄС [8]; поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі (ПВЗВТ); регламенти і директиви ЄС у сфері торгівлі, технічного регулювання, санітарних та фітосанітарних заходів	Встановлює умови доступу українських товарів на ринок ЄС і Польщі, визначає вимоги до якості та безпеки продукції, конкуренції та державної допомоги, забезпечує гармонізацію регулювань
Двосторонні міжнародні угоди	Договір про добросусідство, дружні відносини і співробітництво 1992 р. [1]; Угода про торговельно-економічне співробітництво 1991/1992 рр. [11]; Угода про взаємне заохочення та захист інвестицій 1993 р. [8]; Конвенція про уникнення подвійного оподаткування 1993 р. [4]; Меморандум про співробітництво у сфері відновлення та регіональної політики 2025 р. [5]	Забезпечують деталізацію правил торгівлі, інвестування та секторальної співпраці, створюють додаткові гарантії для бізнесу, формують правову основу для відновлення економічних зв’язків у сучасних умовах
Інституційні механізми	Спільні комісії з питань економічного співробітництва; робочі групи; консультаційні формати президентів та урядів; транскордонні економічні форуми (2024–2025) [7]	Координують виконання договорів, вирішують практичні проблеми доступу до ринку, узгоджують позиції щодо торговельної, інтеграційної та відновлювальної політики, стимулюють реалізацію нових економічних проєктів

Джерело: сформовано на основі [1; 2; 4; 5; 7; 8; 9; 11]

Додаток Д

Порівняння основних показників економічного розвитку України та Польщі за 2020-2025 рр.

Показник	Країна	2020	2021	2022	2023	2024	2025
ВВП (темп приросту, %)	Польща	–2,0	6.9	5.6	0.2	2.8	3.4
	Україна	–3,8	3.4	–28.8	5.3	4.5	5.9
Приватне споживання (%)	Польща	–3,4	6.1	5.5	–1.0	3.0	3.5
	Україна	1,7	6.8	–27.5	6.1	5.0	5.3
Державне споживання (%)	Польща	4,9	5.0	0.5	2.8	5.7	2.3
	Україна	–0,7	0.8	31.4	9.0	3.0	–4.3
Валове накопичення основного капіталу (%)	Польща	–2,3	1.2	2.7	13.1	3.5	6.0
	Україна	–21,3	9.3	–33.9	52.9	15.0	23.5
Експорт (%)	Польща	–1,1	12.3	7.4	3.4	1.7	3.5
	Україна	–5,8	–8.6	–42.0	–5.4	8.0	9.1
Імпорт (%)	Польща	–2,4	16.1	6.8	–2.0	3.0	4.2
	Україна	–6,4	14.2	–17.4	8.5	6.0	5.5
Внесок у зростання ВВП: внутрішній попит	Польща	–1,5	4.6	3.7	2.1	3.4	3.5
	Україна	–2.7	6.4	–17.9	13.8	3.5	5.9
Товарні запаси	Польща	–1.1	3.4	1.4	–5.3	0.0	0.0
	Україна	–1.8	6.1	–1.1	–2.2	0.0	0.0
Чистий експорт	Польща	0.6	–1.1	0.6	3.3	–0.6	–0.1
	Україна	0.7	–9.1	–9.8	–6.3	0.5	0.0
Зайнятість (%)	Польща	0.0	2.5	3.9	0.1	0.0	0.1
	Україна	–4.0	–1.9	–31.5	–1.6	2.0	8.5
Рівень безробіття (%)	Польща	3.2	3.4	2.9	2.8	3.0	2.9
	Україна	9.5	9.9	24.3	19.2	16.0	14.1
Дефлятор ВВП (%)	Польща	4.3	5.3	10.6	10.7	4.5	4.2
	Україна	10.3	24.8	34.9	18.5	16.0	7.5
Гармонізований ІСЦ (%)	Польща	3.7	5.2	13.2	10.9	4.3	4.2
	Україна	2.7	9.4	20.2	12.8	6.0	7.8
Умови торгівлі (товари)	Польща	3.2	–2.0	–3.7	2.3	–0.4	0.0
	Україна	11.1	23.2	0.4	–3.0	~2.5	2.9
Торговий баланс (товари), % ВВП	Польща	1.3	–1.3	–3.4	1.0	–0.1	–0.4
	Україна	–4.3	–3.3	–9.5	–16.1	–14.0	–13.9
Поточний рахунок, % ВВП	Польща	2.3	–1.3	–2.6	2.0	1.2	1.0
	Україна	3.3	–1.9	4.9	–5.1	–6.0	–7.5
Бюджетний баланс, % ВВП	Польща	–6.9	–1.8	–3.4	–5.1	–5.4	–4.6
	Україна	–5.4	–3.3	–15.3	–19.7	–18.0	–8.7
Державний борг, % ВВП	Польща	57.2	53.6	49.2	49.6	53.7	57.7
	Україна	60.5	48.9	77.7	84.4	90.0-95.0	97.8

Джерело: сформовано на основі [57]

Додаток Е

Рисунок – 3.1 Схема моніторингу та оцінювання якості координації промислових підприємств

Джерело: сформовано на основі [45, с. 333-342]

Франщук К. Ю.
«Міжнародні економічні відносини», 4 курс
Київський національний економічний
Університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник: доцент, кандидат економічних наук Іринчина І. Б.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГОВИХ КАНАЛІВ ПРОСУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЕКСПОРТУ НА ПОЛЬСЬКОМУ РИНКУ: СТРАТЕГІЯ ПОСТВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

В умовах тривалої російсько-української війни питання відновлення зовнішньоекономічних зв'язків України набуває стратегічного значення. Польща залишається одним із ключових торговельних партнерів та «воротами» до ринків ЄС, що визначає актуальність дослідження цифрових інструментів просування українського експорту саме на цьому напрямку. Цифровізація маркетингових каналів є не лише технологічною необхідністю, а й передумовою ефективного поствоєнного відновлення, оскільки дозволяє мінімізувати транзакційні витрати, скоротити шлях від виробника до споживача та забезпечити стійку присутність українських товарів і послуг на закордонних ринках.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану цифровізації маркетингових каналів просування українського експорту на польському ринку та розробка рекомендацій щодо стратегії їх розвитку в контексті поствоєнного відновлення. Завдання дослідження охоплюють: оцінку цифрового потенціалу українських експортерів; виявлення специфіки польського цифрового ринку; визначення пріоритетних каналів просування та формування стратегічних рекомендацій.

Аналіз українсько-польської торгівлі свідчить про суттєву трансформацію її структури внаслідок повномасштабного вторгнення. За даними Державної митної служби України, у 2022-2024 роках частка Польщі в українському експорті зросла до 8,3%, що зумовлено переорієнтацією логістичних потоків та активізацією діяльності українських підприємців у Польщі. При цьому значна частина торгівлі здійснюється через цифрові канали – e-commerce платформи, маркетплейси та соціальні мережі [1].

Польський цифровий ринок характеризується високим рівнем розвитку електронної комерції: обсяг ринку e-commerce у 2023 році склав понад 16 млрд євро, а кількість онлайн-покупців перевищила 22 млн осіб [2]. Серед ключових платформ виділяються Allegro, Amazon.pl, OLX та Empik Marketplace, які є основними майданчиками для просування товарів. Важливою особливістю є висока довіра польських споживачів до локалізованого контенту – польськомовних описів, відгуків та підтримки, що визначає вимоги до адаптації маркетингових матеріалів українських експортерів.

У результаті дослідження було систематизовано цифрові маркетингові канали, релевантні для просування українського експорту на польському ринку, та визначено їх пріоритетність (табл. 1).

Таблиця 1

Пріоритетні цифрові маркетингові канали для українського експорту на польському ринку

Канал	**Платформа / Інструмент**	**Пріоритетність**	**Особливості для польського ринку**
Маркетплейси	Allegro, Amazon.pl	Висока	Висока довіра споживачів, локалізація обов'язкова
Соціальні мережі	Facebook, Instagram, TikTok	Висока	Охоплення 18-45 років, ефективна таргетована реклама
SEO / SEM	Google Ads, SEO польськомовне	Висока	Польськомовний контент підвищує конверсію на 40%
Email-маркетинг	Mailchimp, GetResponse	Середня	B2B-комунікація, персоналізація
Контент-маркетинг	Блоги, YouTube, Podcast	Середня	Формування довіри до бренду
Месенджери	WhatsApp Business, Messenger	Низька	Підтримка клієнтів, after-sale

Стратегія цифровізації маркетингових каналів для поствоєнного відновлення має базуватися на трьох взаємопов'язаних компонентах. Перший – технологічна модернізація: впровадження CRM-систем, автоматизація маркетингу, розвиток власних e-commerce платформ. Другий – контентна локалізація: створення польськомовного контенту, адаптація візуальної ідентичності брендів до культурних особливостей польської аудиторії. Третій – інституційна підтримка: розвиток цифрової інфраструктури підтримки експортерів через платформи UKRJETSU, Export Promotion Office та двосторонні торговельні палати [3].

Особливої уваги заслуговує досвід Ukrainian Export Cluster, який у 2023-2024 роках реалізував пілотні проєкти цифрового просування на польському ринку в секторах агропродовольчої продукції, IT-послуг та легкої промисловості. Аналіз результатів показав, що комплексний підхід, що поєднує SEO-оптимізацію, присутність на маркетплейсах та таргетовану рекламу в соціальних мережах, забезпечує зростання впізнаваності українських брендів на 35-60% протягом 6-12 місяців [4].

Серед ключових бар'єрів цифровізації маркетингових каналів українських експортерів виокремлено: обмежені фінансові ресурси МСП для інвестицій у digital-маркетинг; брак кваліфікованих фахівців з міжнародного цифрового маркетингу; мовний бар'єр та недостатня адаптація контенту до польського ринку; правові та митні складнощі транскордонної e-commerce діяльності. Подолання цих бар'єрів потребує системної державної підтримки та розвитку партнерств між українськими та польськими бізнес-асоціаціями.

Отже, цифровізація маркетингових каналів є стратегічним пріоритетом для відновлення українського експорту на польському ринку в поствоєнний період. Пріоритетними напрямками є розвиток присутності на маркетплейсах Allegro та Amazon.pl, впровадження польськомовних SEO-стратегій, активізація таргетованої реклами у соціальних

мережах та розбудова цифрової B2B-комунікації. Реалізація запропонованої стратегії дозволить не лише відновити довоєнні обсяги торгівлі, але й суттєво розширити присутність українських товарів та послуг на польському і, відтак, загальноєвропейському ринку. Подальших досліджень потребує вивчення ефективності конкретних цифрових інструментів за галузевим принципом та формування секторальних стратегій цифрового маркетингу для ключових експортних категорій.

Список використаних джерел

1. Державна митна служба України. Статистика зовнішньої торгівлі України 2022-2024. URL: https://customs.gov.ua/statystyka (дата звернення: 22.04.2025).
2. Gemius / PBI. E-commerce w Polsce 2023. Gemius dla e-Commerce Polska. Warszawa, 2023. 68 s.
3. Офіс з просування експорту (UkraineInvest). Цифровий маркетинг для українських експортерів: практичний посібник. Київ, 2024. 45 с.
4. Войтович Р. В., Коваль Л. П. Цифрові інструменти просування українських товарів на ринку ЄС в умовах воєнного стану. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2024. № 2. С. 34-49.

Короткий звіт за результатами перевірки кваліфікаційної роботи антиплагіатною інтернет-системою Strikeplagiarism:

Метадані

ДОКУМЕНТ

Заголовок

Зовнішньоекономічна діяльність України у двосторонньому співробітництві (на прикладі Польщі)

Автор	Науковий керівник / Експерт	ІД документу
Франщук К.Ю.	**Лук'яненко Л.І.**	**333795274**

ОРГАНІЗАЦІЯ

Назва організації	підрозділ
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU	**кафедра європейської економіки і бізнесу**

ЗВІТ

Дата звіту	Дата редагування
5/9/2026	**---**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

6.25% (6.25%) КП 1	2.45% (2.45%) КП 2	0.57% (0.57%) КЦ
25	**12714**	**101778**
Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2	Кількість слів	Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		72